

SKOLESTRUKTUR
I SØR-FRON KOMMUNE

RAPPORT

VURDERING AV FREMTIDIG
SKOLESTRUKTUR

Januar 2021

Rapport

Tittel RAPPORT VURDERING AV FREMTIDIG SKOLESTRUKTUR Sør-Fron kommune						
Oppdragsgiver Sør-Fron kommune		Forfattere Jostein Danielsen, Vigdis Vikne, Chris Lund, Anne Staalesen, Beate Aske Løvteit og Ståle Sletten				
Oppdragsleder Ståle Sletten		Oppdragsnr. 2000626	Rapport nr.: 1	Rev.nr: 2	Dato: 08.01.21	Ant.sider: 83

Forsidebilde: pexels.com

1 Innhold

1	Innhold	3
2	Vedlegg	6
3	Sammendrag	7
4	Informasjon om prosjektet	8
4.1	Oppdrag	8
4.2	Alternativ for fremtidig skolestruktur	8
4.3	Skolebruksplanutvalget	9
4.4	Prosess og metode for informasjonsinnhenting	10
5	Nåsituasjonen	11
5.1	Presentasjon av skolene	11
5.1.1	Harpefoss skule	12
5.1.2	Midtbygda skule	13
5.1.3	Sør-Fron ungdomsskule	14
5.2	Visjon og verdier	15
5.3	Antall elever	16
5.4	Antall ansatte	17
5.5	Lærertetthet og lærertetthetsnormen	17
5.6	Drifts- og lønnsutgifter	18
6	Nasjonale indikatorer på læring og trivsel	19
6.1	Læring	19
6.1.1	Nasjonale prøver	19
6.1.2	Eksamen og grunnskolepoeng	20
6.1.3	Skolebidrag – justerte læringsresultater	22
6.2	Trivsel	24
6.2.1	Elevundersøkelsen	24
7	Befolkningsutvikling	27
8	Innspill fra brukerne	28
9	Teori	30
9.1	Hva sier lovverket ved endring av skolestruktur?	30
9.2	Organisasjonsendring	30
9.3	Organisasjonskultur	31
9.4	Ansattperspektiv	32
9.5	Fusjoner av offentlige virksomheter	33
9.6	Guider til vellykkede sammenslåinger	33

9.7	Skolestruktur i Norge - utviklingstrekk _____	34
9.8	Årsaker til skolenedleggelse _____	35
9.9	Sammenslåing av skoler _____	35
9.10	Skolesammenslåing og arbeidskultur _____	36
9.11	Skolesammenslåing og læringsresultater _____	37
9.12	Rekruttering, attraktivitet og skolens kompetanser _____	37
9.13	Skolestørrelse og læringsutbytte _____	38
9.14	Skolefaglig kvalitet _____	40
9.15	Skolefaglig kvalitet og relevant forskning _____	40
9.16	Fremtidsrettet læringsareal _____	41
9.17	Utomhus _____	42
9.18	Skoleskyss _____	43
10	Vurdering av fremtidig skolestruktur i Sør-Fron kommune _____	45
10.1	Mål og kjennetegn _____	45
10.1.1	Mål _____	45
10.1.2	Kjennetegn _____	46
10.1.3	Grad av måloppnåelse _____	53
10.2	Alternativ 0: Bevare nåværende struktur _____	54
10.3	Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule _____	59
10.4	Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule _____	63
10.5	Alternativ 3: 1. - 4. samles på Harpefoss skule, 5. - 7. på Midtbygda skule _____	67
10.6	Alternativ 4: Grunnskolen 1. - 10. driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskule _____	70
10.7	Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 på Flatmoen _____	73
11	Økonomiske vurderinger _____	77
12	Oppsummering _____	78
12.1	Samlet evaluering av alternativene _____	78
12.2	Alternativ 0: Dagens organisering videreføres uendret med to barneskoler og en ungdomsskole _____	79
12.3	Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule _____	79
12.4	Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule _____	79
12.5	Alternativ 3: 1 – 4 på Harpefoss skule, 5 – 7 på Midtbygda skule _____	80
12.6	Alternativ 4: Grunnskolen 1. – 10. trinn driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskule _____	80
12.7	Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 på Flatmoen _____	82
13	Anbefaling _____	83

2 Vedlegg

- A. Arealoversikt og kapasitetsberegning
- B. Beliggenhet og Alternativene 0-5
- C. Kalkyle

3 Sammendrag

WSP/RIK arkitekter har på oppdrag for Sør-Fron kommune skrevet denne rapporten som belyser fordeler, ulemper og konsekvenser ved seks ulike alternativer for fremtidig organisering av grunnskoletilbudet i Sør-Fron kommune.

Tilgjengelige resultat fra nasjonale måleindikatorer og annen offentlig tilgjengelig informasjon er analysert i tillegg til at Sør-Fron kommune har oversendt data og informasjon om økonomi, organisasjon, skoleutvikling m.m. WSP/RIK arkitekter har gjennomført brukerprosesser med elevråd, IKT, renhold, driftsansvarlige, lærere og andre ansatte, ledelse, FAU- og SU-representanter, PPT, helsesykepleier m.fl. Det har også vært gjennomført folkemøte med mulighet for å komme med innspill.

Barneskolene i Sør-Fron bærer preg av å være påbygd i flere steg. De har god kapasitet ved dagens struktur, men er ikke funksjonelle med tanke på garderobes, nærhet mellom funksjoner og er ikke godt nok universelt utformet. Begge skolene mangler en del spesialrom og arealer som er tilrettelagt for digital, praktisk, tilpasset og variert læring.

Sør-Fron ungdomsskole har god kapasitet og funksjonelle arealer, med god tilgang til funksjoner som kultur og idrett. Det er likevel en ulempe at funksjonene er fordelt på flere bygg. Utearealet har potensiale, men er per i dag lite variert.

Forskning viser at det ikke er direkte sammenheng mellom skolestørrelse og kvalitet. Det er likevel klare sammenhenger mellom kvaliteten på det arbeidet lærere og ledere gjør, og elevenes trivsel og læring. Det er viktig for Sør-Fron å holde på og rekruttere kvalifiserte lærere de neste årene, og dette kan være lettere på skoler av en viss størrelse. Større skoler med et rikt og robust profesjonsfelleskap kan enklere ivareta krav til kompetanse i fagene.

Tilbakemeldingene i brukerprosessen går klart i retning av å velge det alternativet som fremmer best skolefaglig kvalitet, uavhengig av lokasjon. Flere fremhever kvaliteter ved dagens skoler, men at byggene ikke er fremtidsrettede og at strukturen er ineffektiv. Elevene ønsker varierte og moderne arealer der de kan trives og lære.

Med bakgrunn i nasjonale rammer for skolebygg, rammene satt av kommunestyret og informasjonen som er innhentet foreslås det å utrede videre;

1. en samlet 1. - 10. skole ved Sør-Fron ungdomsskule, og
2. en ny felles barneskole, men med annen lokasjon enn Flatmoen.

4 Informasjon om prosjektet

Sør-Fron kommunestyre vedtok 20.02.20 å utrede fremtidig skolestruktur i kommunen. Arbeidet er forankret i et bredt sammensatt skolebruksplanutvalg for å gi kommunestyret et best mulig beslutningsgrunnlag.

4.1 Oppdrag

Intensjonen er å tilpasse skolestrukturen i kommunen til fremtidig grunnutdanningsbehov ut fra elevtall, læring, trivsel og kommunens økonomiske rammer. Sør-Fron kommune skal ha en skolestruktur som er bærekraftig og fremtidsrettet både når det gjelder drift og innhold.

I beregningene av fremtidig elevtall, er det planlagt for 240 elever på barnetrinnet og 110 elever på ungdomstrinnet.

Kommunestyret har ikke formulert klare, entydige mål for arbeidet. Ut fra det som er referert fra møter og arbeid med skolestruktur i kommunale organer, er det fokus på følgende mål:

- Bedre skole bedømt ut fra resultater
- Bedre skole vurdert ut fra hensyn til barnets beste – godt fysisk læringsmiljø
- Skole som bidrar til å redusere faren for mobbing
- Skole som bidrar til å trekke barnefamilier til Sør-Fron
- Skole for framtida
- Mer økonomisk skolestruktur både mht drift og ledelse av skolen, bedre tilpasning til Lærernormen, drift av skolens bygningsmasse, skoleskyss og andre økonomiske faktorer

Gjennom prosessen og de lokale møtene har det i tillegg blitt mer fokus på skolens betydning for utvikling av kommunens tettsteder.

Rapporten tar sikte på å belyse fordeler, ulemper og konsekvenser ved de ulike alternativene for organisering av grunnskoletilbudet i Sør-Fron kommune. Intensjonen er å sikre Sør-Fron kommunestyre et godt beslutningsgrunnlag til å treffe de riktige valgene med tanke på fremtidig skolestruktur.

4.2 Alternativ for fremtidig skolestruktur

Kommunestyret har angitt følgende seks alternativer for fremtidig skolestruktur

- Alternativ 0: Dagens organisering videreføres uendret med to barneskoler og en ungdomsskole
- Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule
- Alternativ 2: Alle barneskoledrift samles på Midtbygda skule

- Alternativ 3: Barneskolen deles horisontalt. En av de nåværende barneskolene drifter 1. – 4. trinn og den andre drifter trinnene 5. – 7.
- Alternativ 4: Grunnskolen 1. – 10. trinn driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskule
- Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole på Flatmoen

For alternativ 3, horisontal deling i 1. - 4. og 5. - 7., har vi lagt til grunn at 1. - 4. blir samlokalisert med barnehagen på Harpefoss.

4.3 Skolebruksplanutvalget

Skolebruksplanutvalget skal følge opp arbeidet med skolebruksplanen og sikre politisk styring og brukerinvolvering. Utvalget har ikke beslutningsmyndighet, men skal være et rådgivende organ. Utvalget består av politisk representasjon (én fra hvert parti i kommunestyret), rådmann, lærerrepresentant, tillitsvalgt og foreldrerepresentanter. Ungdomsrådet har vært invitert til alle møter og befaringer.

Skolebruksplanutvalget består av følgende representanter:

Utvalgsmedlem	Rolle
Rune Fromreide Sommer	Rådmann og utvalgsleder
Tori Virik Nøvik	Pedagogisk rådgiver og utvalgssekretær
Emil Peter Rolstad	Sør-Fron ungdomsråd
Svein Sletten	Representant for undervisningspersonalet
Karoline Kluffen	HTV i Utdanningsforbundet Sør-Fron
Viktorija Luksiene	FAU Harpefoss skule
Svein Ove Ånsløkken	FAU Midtbygda skule
Eva Sissel Nyhus	FAU Sør-Fron ungdomsskule
Trond Sønsteli	Kommunestyrerepr. Ap
Kristin Vold Lexander	Kommunestyrerepr. Sp
Amund Rudi	Kommunestyrerepr. H
Hanne Monshaugen	Kommunestyrerepr. SFBY

4.4 Prosess og metode for informasjonsinnhenting

I tillegg til befaringer og analyser av arealprogrammet for de eksisterende skolene, har det vært stort fokus på brukermedvirkningsprosesser for å innhente et godt informasjonsgrunnlag for vurderingene i utredningen. Metodikk med fokus på brukermedvirkning har vært helt sentralt og ble tidlig avklart med skolebruksplanutvalget. Kommunestyret ville gjennom skolebruksutvalget blant annet sikre en bred involvering der flest mulig av interne og eksterne brukere fikk mulighet til å ytre sine tanker og innspill.

WSP/RIK arkitekter har gjennomført brukerprosesser for medvirkning med elevråd, IKT, renhold, driftsansvarlige, lærere og andre ansatte, ledelse, FAU og SU-representanter, førstelinjetjenesten v/PPT, helsesykepleier med flere, andre aktører i nærmiljøet og arbeidsgruppen. Det har vært gjennomført folkemøte som også ble streamet via lokalavisen. Dette var et tiltak grunnet pandemisituasjonen vi er i. Gjennom ulike workshoper, gruppearbeid og dialoger fikk de ulike brukergruppene presentert sine tanker rundt kvaliteter ved dagens skoler, mulige utviklingspotensialer, samt fordeler og ulemper ved de fremtidige alternativene for skolestruktur. Metodikk og gjennomføring av de ulike møtene varierte etter størrelsen på de respektive gruppene, deres skolefaglige kompetanse og nærhet til prosessen. Det ble tatt særlige hensyn i dialogen med de representative elevrådene. For pedagogene ble det for eksempel satt av god tid til et faglig fokus på fremtidens skole, samt forskning knyttet til læring, før de diskuterte behov og ønsker for blant annet rom og skolefunksjoner.

WSP/RIK arkitekter opplevde de aktuelle brukerprosessene som svært konstruktive og informative, og man fikk belyst mange ulike kvaliteter ved dagens skoler, samt fordeler og ulemper ved de ulike alternativene for fremtidig skolestruktur.

Det har videre vært telefon- og teamsmøter, samt jevnlig mailveksling med pedagogisk rådgiver og skolebruksplanutvalget. Utvalget har blant annet hatt et stort ansvar for å ivareta de ulike brukergruppens rett til medvirkning i prosessen.

WSP/RIK arkitekter har hatt en bred informasjonsinnhenting. Sør-Fron kommune har oversendt nødvendig data og informasjon om økonomi, organisasjon, skoleutvikling og læringsresultater. I tillegg benyttes offentlig tilgjengelige informasjon hentet fra blant annet Statistisk sentralbyrå (KOSTRA-tall, befolkningsutvikling og framskrivinger) og publiserte resultater på Skoleporten.no. Skoleporten er Utdanningsdirektoratets nettjeneste hvor skoler og skoleeiere finner relevante og pålitelige data om grunnopplæringen som igjen skal danne grunnlag for kvalitetsutvikling. Skoleporten inneholder data innenfor områdene læringsutbytte, læringsmiljø, gjennomføring i videregående opplæring, ressurser og skolefakta. De fire områdene læringsutbytte, læringsmiljø, gjennomføring i videregående opplæring og ressurser, kalles vurderingsområder. Det er fordi de inneholder relevant informasjon for det lokale vurderingsarbeidet. Området skolefakta inneholder faktaopplysninger om skolene.

5 Nåsituasjonen

Sør-Fron er en kommune i Innlandet. Sør-Fron ligger i Gudbrandsdalen, omkring 70 km nord for Lillehammer. I vest grenser den mot Nord-Fron, i nord mot Sel, Følldal og Stor-Elvdal, i øst mot Ringebu, i sør mot Gausdal og i Sør-Vest mot Øystre Slidre.

Folketallet pr 2020 er på 3119 personer (SSB).

Viktige næringer i kommunen er landbruk, turisme og industri.

5.1 Presentasjon av skolene

I Sør-Fron kommune er det to barneskoler og en ungdomsskole med til sammen 360 elever. Skolene med dagens situasjon blir presentert nærmere i vedlegg B.

Dagens inndeling:

• Harpefoss skule (1. - 7. trinn)	93 elever	Brutto areal: 2.076 m ²
• Midtbygda skule (1. - 7. trinn)	175 elever	Brutto areal: 2.846 m ²
• Sør-Fron ungdomsskule (8. - 10. trinn)	99 elever	Brutto areal: 3.072 m ²

Nåværende plassering av skolene i Sør-Fron.

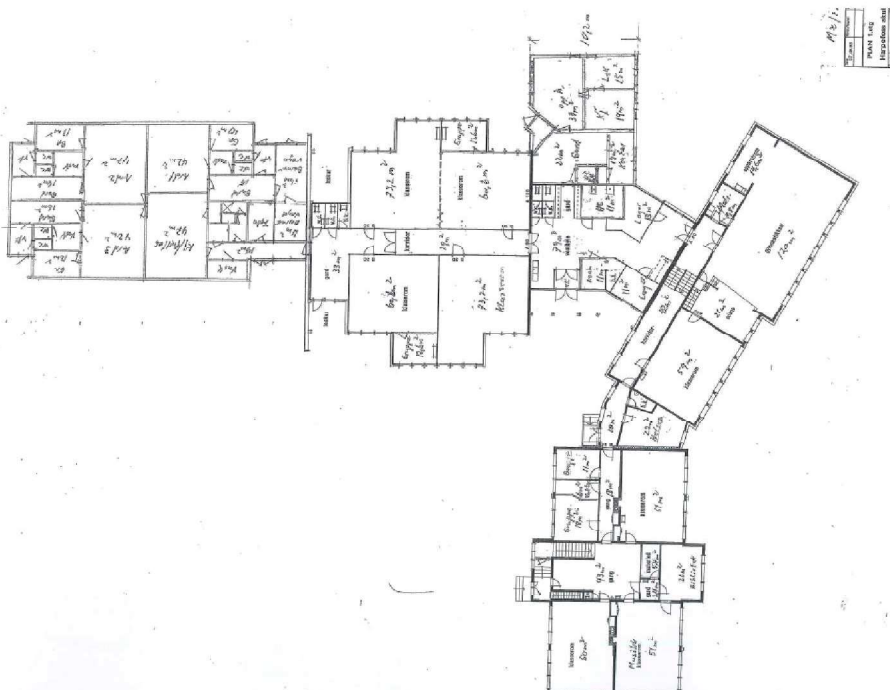

5.1.1 Harpefoss skule

Skolen har 93 elever og ligger plassert helt nord i Sør-Fron kommune, like ved avkjøringen fra E6, og ca. 2 km fra Sør-Fron kulturhus og svømmehallen. Den ligger i landbruksområde og grenser til et næringsareal som er tilkoblet avkjøring fra E6. Barneskolen ligger vegg i vegg med Harpefoss barnehage. Lekeplassen er en stor naturtomt. Skolen består av flere bygg som er bygget opp gjennom tiden.

Plantegning av eksisterende skole

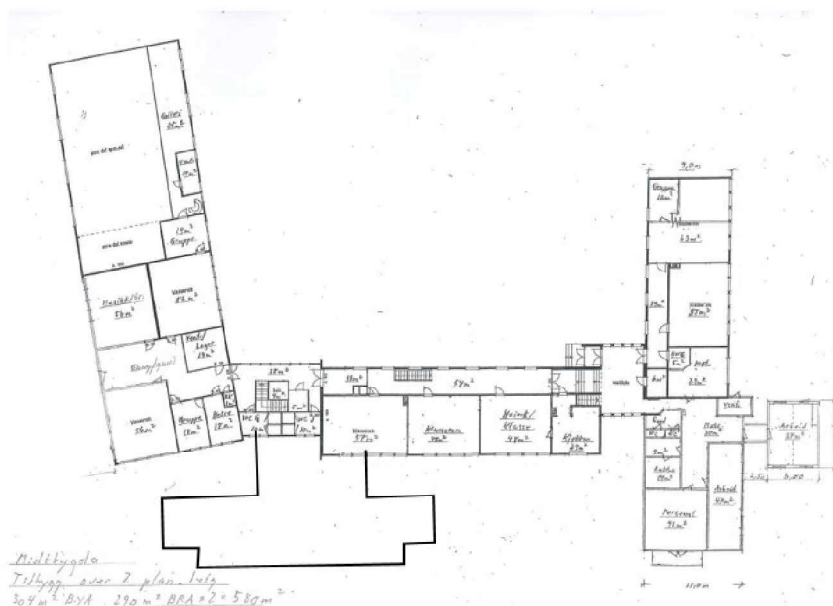
Plantegningen viser første etasje på Harpefoss skule. Se vedlegg B for utfyllende informasjon og flere plantegninger av skolen.

5.1.2 Midtbygda skule

Skolen er den største av barneskolene med sine 175 elever. Den ligger på en flott utsiktstomt sentralt i Sør-Fron. Skolen ligger i landbruksområde ca. 2 km med bil og 1 km gange fra Sør-Fron kommunehus. Skoletomten er forholdsvis liten, men har en opparbeidet og variert lekeplass. Skolen består av flere bygg som er bygget opp gjennom tiden.

Plantegning av eksisterende skole

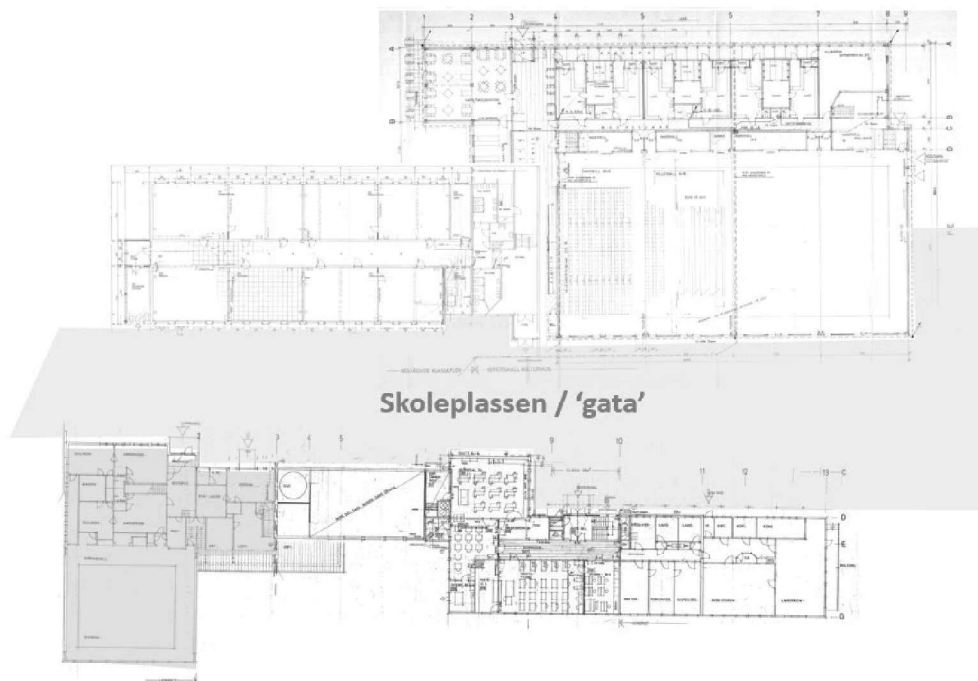
Plantegningen viser første etasje på Midtbygda skule. Se vedlegg B for utfyllende informasjon og flere plantegninger av skolen.

5.1.3 Sør-Fron ungdomsskule

Ungdomsskolen i Sør-Fron kommune har 99 elever og ligger i Harpefoss tettsted, ved badeland og kulturhuset. Skolen består i dag av to hovedbygninger i tillegg til det gamle skolebygget; Glassmestermoen. Utearealene er forholdsvis store i forhold til elevantallet. De deler sportshall med garderober, fotballbane og kantine med kultur- og idrettsbygget, i tillegg til at de kan gå til badeland.

Plantegning av eksisterende skole

Plantegningen viser første etasje på Sør-Fron ungdomsskole, inkl. kulturhus og badeland. Se vedlegg B for utfyllende informasjon og flere plantegninger av skolen.

5.2 Visjon og verdier

Sør-Fron kommune har en felles målsetning om å ha et godt faglig og psykososialt miljø hvor den enkelte elev opplever trygghet og sosialt fellesskap.

Virksomhetsplanen for oppvekstavdelingen beskriver felles overordnet visjon og verdier for skolene:

- Visjon: Trivsel og læring for alle.
- Verdier: Lærelyst, respekt og krav, inkludering og gode relasjoner.

Skolene og barnehagene i Sør-Fron kommune ønsker å ha en tydelig og felles profil. Oppvekstavdelingen arbeider mot felles mål og en høy kvalitativ standard. Opplæringen skal utvikle elevene sitt totale læringsutbytte slik at de møter mestring i hverdagen og kan strekke seg mot nye mål. Det skal være nulltoleranse for mobbing og diskriminering på skolene i Sør-Fron.

MOT og "Plan for godt skule- og barnehagemiljø" er godt innarbeidet i grunnskolen.

Administrativ skoleeier har i nært samarbeid med skolene satset stort på Fagfornyelsen og en mer motiverende skole, blant annet gjennom Diamant-prosjektet. Målet med prosjektet er å gi elevene / barna økt motivasjon for læring og økt mestring og stolthet for hjembygden sin gjennom:

- sterkere medvirkning i lek-, lærings- og vurderingssituasjoner.
- mer bruk av lokalmiljø i læring og lek for å gjøre læringen mer meningsfylt og barn/unge bedre kjent i eget lokalmiljø (og samtidig styrke stolthet for hjembygden/tilhørighet og identitet).
- stort fokus på «diamantkompetanse».

Diamantkompetanse er å tilegne seg fagkompetanse gjennom å:

- utforske og skape
- samhandle, kommunisere og delta
- lære å lære

Sør-Fron kommune ønsker å bruke hovedkompetansene i Fagfornyelsen (LK20) i arbeidet med å øke motivasjonen for læring og stolthet for hjembygden. Hovedkompetansene er samlet i en visuell diamant: «Sør-Frondiamanten», og som skal synliggjøre den såkalte «Diamantkompetansen». Den skal være en påminning om at skolehverdagen skal ha mer praktisk læring, mer variasjon og mer aktivitet (gjerne i lokalmiljøet) for i større grad å kunne møte alle elever sine læringsstiler, og dermed øke motivasjonen.

5.3 Antall elever

Tabellen under viser antall registrerte elever i Sør-Fron kommune. Tallene er hentet fra Grunnskolenes informasjonssystem (GSI), hvor skoleeier selv rapporterer inn. Endringer i løpet av skoleåret er nødvendigvis ikke rapportert inn.

Tabellen under viser antall elever per trinn. Det er 360 elever til sammen, med 261 på barneskolene og 99 på ungdomsskolen. Det er i snitt 36 elever på hvert trinn, med variasjoner fra 31 til 48.

	Midtbygda	Harpefoss	Sør-Fron ungdomsskole	Samlet
1.trinn	27	7	-	34
2.trinn	21	15	-	36
3.trinn	22	11	-	33
4.trinn	28	20	-	48
5.trinn	25	11	-	36
6.trinn	27	16	-	43
7.trinn	16	15	-	31
8.trinn	-	-	33	33
9.trinn	-	-	34	34
10.trinn	-	-	32	32
Sum	166	95	99	360

Tabell 1 Elevtall, skoleåret 2019-20, kilde: gi.udir.no, juni 2020

5.4 Antall ansatte

Tabellen under viser en oversikt over antall ansatte og årsverk for skolene i Sør-Fron. Tallene er basert på skoleeiers rapportering i GSI, og verdiene kan derfor ha endret seg noe fra de ble rapportert inn.

Oversikten viser at både personalgrupper og lederteam er små på hver skole. Samlet ressurs til skoleledelse i kommunen er i overkant av 4 årsverk, noe som er relativt mye med et samlet elevtall på 360 elever. Totalt deler 48 lærere på 25 årsverk for undervisningspersonale. Det er ellers 13 assistenter, 2 i merkantile stillinger og 3 rektorer på skolene i kommunen.

	Midtbygda	Harpefoss	Sør-Fron ungdomsskule	Samlet
Årsverk ledelse	1,4	1,4	1,5	4,3
Årsverk merkantil	0,4	0,2	0,5	1,1
Årsverk undervisningspersonale	14,5	9,4	13,5	25,3
Årsverk assistenter	2,3	1,4	1,6	5,3
Antall lærere (prosentvis fordeling menn/kvinner)	18 (11/89)	12 (8/92)	18 (22/78)	48
(antall kontaktlærere)	13	8	9	30
Antall assistenter	6	4	3	13

Tabell 2 Oversikt over årsverk (prosent) og ansatte i skolene, kilde: gsi.udir.no, april 2019. Tallene representerer det som er innmeldt formelt til Utdanningsdirektoratet gjennom rapporterings- og innsynsverktøyet GSI.

5.5 Lærertetthet og lærertetthetsnormen

Fra og med skoleåret 2018-19 ble det innført en norm for lærertetthet i ordinær undervisning (gruppestørrelse 2) på skolenivå. Det vil si at man ser hovedtrinnene under ett – og ikke på hver enkelt trinn eller klasse. Normen for lærertetthet skoleåret 2019-20 krever én lærer på maksimum 15 elever for 1.-4. trinn og én lærer per maksimum 20 elever for 5.-10. trinn. Gruppestørrelse 2 er en indikator som viser antall elever per lærer i ordinær undervisning, hvor estimerte ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med. Normen sier bare noe om forholdet mellom antall elever og lærere i en gjennomsnittlig undervisningssituasjon.

Tabellen under viser oversikt over antall elever per årsverk for undervisningspersonale, antall elever per assistentårsverk og lærertetthet i ordinær undervisning. Tallene er fra skoleåret 2019-20. Oversikten viser at det er færre elever per årsverk undervisningspersonale i Sør-Fron kommune enn for Innlandet fylke, og nasjonalt. Dette gjelder spesielt for ungdomstrinnet. Når det gjelder antall elever per assistentårsverk i undervisningen, er trenden annerledes. Oversikten viser at kommunen bruker mindre assistentressurs per lærerårsverk og antall elever enn i Innlandet fylke, og nasjonalt.

Tabellen under viser også at skolene i Sør-Fron oppfyller norm for lærertetthet med dagens elev- og ansattetall for inneværende skoleår (og lærernormkalkulator på udir.no viser at man oppfyller normen neste år også).

Lærertetthet er forholdet mellom elevtimer og lærertimer¹, og gir informasjon om gjennomsnittlig størrelse på undervisningsgrupper (antall elever per lærer). Detaljert utregning av verdiene vises på udir.no.

Indikatorer	Midtbygda skule	Harpefoss skule	Sør-Fron ungdomsskule	Sør-Fron kommune	Innlandet fylke	Norge
Antall elever per årsverk undervisningspersonale	12,7	11,2	8,3	10,7	10,8	11,6
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	72,8	67,4	61,9	68,1	59,4	63,5
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	15,7	15	11,8	14,1	16,1	16,3
Lærertetthet i ordinær undervisning	15,4	13,1	11,9	13,6	14,7	15,8
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4.trinn	15,0	11,5	-	13,5	12,9	14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning 5.-7.trinn	15,9	15,7	-	15,8	15,2	16,5
Lærertetthet i ordinær undervisning 8.-10.trinn	-	-	11,9	11,9	16,6	17,8
Undervisningstimer delt på antall elever	59	66	79	66	66	62
Skolen oppfyller norm for lærertetthet	Ja	Ja	Ja	-	-	

Tabell 3 Indikatorer og nøkkeltall undervisningspersonell 2019-2020, skoleporten.udir.no

5.6 Drifts- og lønnsutgifter

Sør-Fron kommunes drifts- og lønnsutgifter i skolen sammenlignet med nasjonale tall, hentet fra Skoleporten.no:

Indikator og nøkkeltall	2015-2015	2016-2016	2017-2017	2018-2018	2019-2019
Driftsutgifter per elev - Sør-Fron kommune	144 939	139 221	142 512	142 262	145 569
Driftsutgifter per elev - Nasjonalt	108 511	112 208	116 183	121 243	126 820
Lønnsutgifter per elev - Sør-Fron kommune	118 512	116 275	117 975	119 929	121 186
Lønnsutgifter per elev - Nasjonalt	85 806	88 779	91 406	95 297	99 807
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter - Sør-Fron kommune	83,9	87,4	85,9	88,0	85,1
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter - Nasjonalt	81,2	81,9	82,0	81,7	82,0
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev - Sør-Fron kommune	2 646	1 894	2 272	2 049	2 492
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev - Nasjonalt	974	1 072	1 134	1 100	1 138
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev - Sør-Fron kommune	2 306	2 811	3 373	1 640	1 686
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev - Nasjonalt	1 429	1 477	1 486	1 400	1 331

Sør-Fron kommune, Grunnskole, Økonomi, Alle eierformer, Alle trinn, Begge kjønn

Tabell 4 Indikatorer og nøkkeltall driftsutgifter, skoleporten.udir.no

Tabellen viser at Sør-Fron kommune bruker mer penger på drift og lønn per elev enn landsgjennomsnittet. Man har også større utgifter til inventar, utstyr og undervisningsmateriell per elev enn det man bruker i snitt i Norge. Kommuner med flere små skoler har større utgifter per elev enn kommuner med større skoler.

¹ Undervisningstimer for lærer på 1.-7.trinn: 741 t. Undervisningstimer for lærer på 8.-10.trinn: 656 t

6 Nasjonale indikatorer på læring og trivsel

Det er mange måter å måle skolefaglig kvalitet på, alt etter hvordan man definerer skolefaglig kvalitet. Forståelsen av kvalitet henger også sammen med forståelsen av hva som er skolens mandat i samfunnet. I denne sammenheng er det naturlig å se på nasjonalt gitte vurderinger, som sikrer vurdering basert på nasjonale, objektive og sammenlignbare kriterier. Eksempler på dette er kartleggingsprøver, nasjonale prøver, eksamener og elevundersøkelser. Resultatene her kan si noe om skolens læringsresultater i dag og over tid.

Skolene i Sør-Fron kan forvente større variasjon i læringsresultatene når elevtallene synker, da den enkelte elevs resultater får større utslag for gjennomsnittet.

På nasjonalt nivå konkluderer Statistisk sentralbyrå med at skolerresultatene fanger opp tre hovedforhold :

1. Elevenes forutsetninger
  - Sosioøkonomiske kjennetegn
  - Tidligere resultater

2. Skolenes bidrag
  - Lærerne
  - Undervisningsmateriell
  - Klassemiljø
  - Skolemiljø
  - Administrasjon og ledelse

3. Tilfeldigheter
  - Variasjon i elevenes (faktiske) forutsetninger
  - Elever som har en dårlig dag på prøven/eksamen
  - Støyende bygningsarbeidere på prøvedagen/eksamensdagen
  - Tilfeldig drilling av temaet elevene blir testet i på prøven/eksamen

6.1 Læring

6.1.1 Nasjonale prøver

Nasjonale prøver gjennomføres i de grunnleggende ferdighetene lesing, regning og engelsk på 5. og 8.trinn, og i lesing og regning på 9.trinn. Prøvene er pilotert for 50 poeng på 5. og 8.trinn. Det vil si at 50 poeng tilsvarer forventet nivå på 5. og 8.trinn, og 4 poeng tilsvarer ett års progresjon. Det nasjonale gjennomsnittet er derfor hvert år 50 poeng på 5. og 8.trinn, og 54 poeng på 9.trinn. En klasse som går fra 50 poeng på 8.trinn til 52

poeng på 9.trinn året etter har hatt kun halvparten av forventet progresjon. En klasse som har gått fra 44 poeng i 8.trinn til 50 poeng i 9.trinn har hatt mye høyere progresjon enn forventet, selv om den klassens grunnleggende ferdigheter likevel er lavere enn gjennomsnittet i landet.

Tabellen under viser resultatene i Sør-Fron kommune på nasjonale prøver gjennom de siste årene.

Nasjonale prøver		2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
5.trinn	Engelsk	52	46	49	48	51
	Lesing	46	48	47	47	49
	Regning	58	50	48	47	51
8.trinn	Engelsk	51	49	47	44	44
	Lesing	50	50	49	46	47
	Regning	53	51	47	47	47
9.trinn	Lesing	55	53	55	53	48
	Regning	57	54	55	52	49

Tabell 5 Resultater nasjonale prøver (skoleporten.udir.no)

En svært enkel analyse forteller at skolene i Sør-Fron leverer varierende læringsresultater på de nasjonale prøvene år etter år. Det er blant annet interessant å se at elevene på 9.trinn i skoleårene 16-17 og 17-18 løftet seg godt i lesing og regning fra da de gikk på 8.trinn, men trenden er likevel en fallende kurve de siste 3 årene på 9.trinn.

Man skal være forsiktig med å overtolke resultater på blant annet nasjonale prøver. Mye av læringsarbeidet i skolen kan ikke måles gjennom disse standardiserte testene – men elevenes ferdigheter lesing og regning, samt ferdigheter i engelsk, kan i stor grad vurderes ut ifra disse testene. Lærerne i skolene sitter med et mer nyansert bilde av elevenes kompetanser, men sett utenfra viser resultatene at skolene i Sør-Fron lykkes i varierende grad med denne delen av læringsarbeidet.

6.1.2 Eksamen og grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er kullets gjennomsnittlige avgangskarakterer i 10.trinn. Nasjonalt snitt ligger rundt 41 – 42 poeng. Flertallet av karakterene gis av lokal lærer som kjenner elevene, og ulike vurderingspraksiser på skoler kan påvirke validiteten til sammenligning av grunnskolepoeng. Eksamenskarakterer på skriftlig eksamen er gitt av minst to uavhengige sensorer som vurderer uten kjennskap til hverandres vurderinger. Eksamenskarakterer på muntlig eksamen gis av uavhengig sensor som heller ikke kjenner elevene. Kombinasjonen av eksamenskarakterer og grunnskolepoeng kan også fortelle noe om kvaliteten i skolens læringsarbeid.

Tabellen under viser grunnskolepoeng for Sør-Fron, Oppland fylke (nå Innlandet) og Norge. Tabellen viser at elevene i Sør-Fron har forholdsvis store variasjoner i gjennomsnittlige avgangskarakterer i forhold til resten av fylket og i Norge. Elevene i Sør-Fron ligger under snittet i både sammenlignet med fylket og nasjonalt, med unntak av skoleårene 16-17 og 18-19, der snittet ligger over både på fylkesnivå og nasjonalt nivå.

Det er viktig å huske at gjennomsnittskarakterer for et fylke eller for landet endrer seg lite fra år til år. Gjennomsnittskarakterer for en skole eller en kommune kan derimot endre seg mye fra år til år. Dette er fordi gjennomsnittskarakteren i større grad vil påvirkes av enkeltelevers resultat når det er få elever på en skole eller i en kommune. Endringer i karakter på skolenivå bør derfor tolkes med varsomhet.

Fordi at grunnskolepoengene og resultater på nasjonale prøver i stor grad samsvarer, kan vi anta at karakterene er reelle, og ikke et resultat av lokal vurderingspraksis som ikke er lik resten av fylket eller gjennomsnittet i Norge.

Grunnskolepoeng	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20
Sør-Fron	37,3	40,1	42,7	40,8	42,1	40,5
Oppland fylke	40,2	40,7	41,2	41,6	41,9	
Norge	40,7	41,1	41,4	41,7	41,9	

Tabell 6 Grunnskolepoeng (skoleporten.udir.no)

Fag	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
Engelsk skriftlig	3,2 (3,7)	-	4,1 (3,8)	-	-
Matematikk skriftlig	-	3,1 (3,3)	3,9 (3,4)	3,8 (3,6)	3,7 (3,6)
Norsk hovedmål skr	3,0 (3,4)	3,0 (3,5)	-	2,7 (3,5)	3,7 (3,4)
Norsk sidemål skr	3,3 (3,1)	3,6 (3,2)	-	3,0 (3,4)	3,3 (3,1)
Engelsk muntlig	3,7 (4,4)	3,9 (4,5)	4,6 (4,5)	4,1 (4,5)	-
Matematikk muntlig	4,1 (4,1)	3,9 (4,1)	3,7 (4,1)	4,3 (4,2)	4,1 (4,2)
Naturfag muntlig	4,1 (4,2)	3,4 (4,2)	-	-	-
Norsk muntlig	4,0 (4,4)	3,5 (4,4)	4,8 (4,4)	4,7 (4,5)	5,0 (4,5)
RLE/KRLE muntlig	3,8 (?)	-	-	-	-
Samfunnsfag munt.	-	4,0 (4,4)	4,3 (4,4)	4,3 (4,4)	3,8 (4,5)

Tabell 7 Eksamenskarakter (skoleporten.udir.no)

Tabellen over viser gjennomsnittlige eksamensresultat for Sør-Fron, med nasjonalt snitt i parentes bak. Elevene på Sør-Fron ungdomsskole har svært varierende resultater fra år til år. Skoleåret 2018-19 kom 10.trinn opp i norsk muntlig eksamen. Her fikk trinnet et snitt på 5,0. Gjennomsnittet i Norge det året var 4,5.

Også i denne sammenheng er det viktig å huske at for å kunne bruke karakterresultater som en indikator på kvalitet på den enkelte skole, må det være et tilstrekkelig elevgrunnlag på skolen. Dersom det er få elever på en skole vil karakteren i større grad blir påvirket av karakteren til enkeltelever. I fag hvor elevene trekkes til

eksamen, bør man være varsom med å trekke slutninger om undervisningen eller kompetansen til elevene på en skole, i en kommune eller på fylkesnivå. Dette er fordi antallet elever som trekkes i et fag er begrenset, og vil derfor ikke representere alle elevene på valgt nivå.

6.1.3 Skolebidrag – justerte læringsresultater

I Norge og andre OECD-land har det de siste 10-15 årene vært stor oppmerksomhet rundt hvordan skolene bidrar til elevenes læring og hvordan dette kan dokumenteres. I Norge i dag er resultater fra nasjonale prøver og eksamen offentlig tilgjengelig på skole- og kommunenivå gjennom Skoleporten.no. Disse resultatene er nyttig fordi de gir informasjon om hvor høytpresterende elevene ved skolen eller i kommunen er. Det er på sin side godt kjent at slike ujusterte resultater ikke er gode mål på skolens bidrag til elevenes resultater, siden de er påvirket av faktorer som er utenfor skolens kontroll, som elevenes familiebakgrunn.

Skolebidrag indikerer altså hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver og eksamenskarakterer sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå. Skole-/kommunebidraget tilsvarer dermed forskjellen mellom de gjennomsnittlige skala-poeng elevene faktisk oppnår på de nasjonale prøvene, og det snittet de forventes å oppnå dersom skolens/kommunens bidrag er likt med landsgjennomsnittet.

En lang rekke studier fra ulike land og tidsperioder har vist at elevers familiebakgrunn, for eksempel foreldrenes utdanning, har betydning for hvor godt elevene gjør det på skolen. Det er forskjeller i elevgrunnlaget mellom skoler i Norge. Noen skoler har for eksempel mange elever med høyt utdannede foreldre, mens andre skoler har mange elever med lavt utdannede foreldre eller mange elever med innvandrerbakgrunn. Dette har betydning for skolens resultater. Skoler med høy andel elever med høyt utdannede foreldre har i gjennomsnitt bedre resultater enn skoler med lav andel elever med høyt utdannede foreldre.

Forskjeller i elevsammensetning mellom skoler gjenspeiler bosettingsmønstre – like familier bosetter seg ofte i de samme områdene. Dette betyr at en del av forskjellene i skolerresultater skyldes forhold skolen ikke kan gjøre noe med. Skolene velger ikke hvilke elever de har. En sammenligning av skolens resultater på nasjonale prøver eller eksamen gir informasjon om elevenes kompetanse på de områdene som prøvene måler, men gir ikke informasjon om hvor mye den enkelte skole har bidratt til resultatene. Selv om en skole har svake resultater, trenger ikke det bety at skolen har bidratt med lite til elevenes læring. Ulik elevsammensetning kan ikke tilskrives kvaliteten på skolen og må tas hensyn til hvis man ønsker å si noe om skolens bidrag til elevenes læring.

Man må altså være forsiktig med å tillegge resultatene for stor verdi, men de forteller likevel noe om skolene lykkes med læringen, spesielt om de ses i kombinasjon med annen data (nasjonale prøver, eksamen, grunnskolepoeng og elevundersøkelser)

Tabellen under viser skolebidraget i Sør-Fron kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, vil skolebidraget være lik null. Skolens bidrag er positivt dersom elevene i snitt oppnår høyere skala-poeng på nasjonale prøver/karakterpoeng enn forventet utfra deres forutsetninger (tidligere prestasjoner, foreldres utdanning, husholdningsinntekt og innvandrerbakgrunn). Skolens bidrag vil være negativt dersom elevene i snitt oppnår lavere poengsum på nasjonale prøver/karakterpoeng enn forventet utfra deres forutsetninger. En negativ verdi indikerer kun at elevene har hatt en lavere progresjon enn andre elever i landet med tilsvarende forutsetninger, de sier ikke at elevene ikke har lært noe.

Fordi det er relativt få elever i Sør-Fron vil det være større usikkerhet knyttet til skolebidraget enn i større kommuner.

Skolebidrag	14+15	15+16	16+17	17+18	18+19
Småskolen, Midtbygda	-0,8	0,6	-0,6	-1,6	0,0
Småskolen, Harpefoss		1,3	-0,9	-1,3	-0,4
Mellomtrinn, Midtbygda	0,1	-0,4	-1,3	-4,9	-5,5
Mellomtrinn, Harpefoss	-1,0	-1,7		-0,4	-2,3
Ungdomstrinn	-2,0	-3,6	-1,9	-2,0	-1,5
Norge	0	0	0	0	0

Tabell 8 Skolebidrag for Sør-Fron kommune (skoleporten.udir.no)

Tabellen viser at skolene i Sør-Fron stort sett ligger under forventet skolebidrag (4 av 5 skoler i Norge har et bidrag som er likt med, eller over gjennomsnittet). Ungdomstrinnet har -1,5 for de siste to skoleårene. Det betyr at forventete karakterpoeng (basert på tidligere prestasjoner og familiebakgrunn) var 36,4 – mens faktiske karakterpoeng var 34,9.

For mellomtrinnet på Midtbygda var forventete skalapoeng 50,1 – men faktiske skalapoeng var 44,5 for 2018+2019. Det er her vi ser den største diskrepansen mellom forventete og faktiske skalapoeng for 2018 og 2019. For småtrinnet på Midtbygda var både forventete og faktiske skalapoeng 49,0 for 2018+2019.

For mellomtrinnet på Harpefoss var forventete skalapoeng 50,0 – men faktiske skalapoeng var 47,6 for 2018+2019. For småtrinnet på Harpefoss var forventet skalapoeng 48,7– og faktiske skalapoeng var 48,3 for 2018+2019.

6.2 Trivsel

Skolens mandat er opplæring, men skolen skal samtidig bidra til at elevene mestrer livet og kan delta i samfunnet. Dette henger sammen med Verdens helseorganisasjons definisjon av psykisk helse, der individet kan «realisere sine muligheter, kan håndtere normale stressituasjoner i livet, kan arbeide på en fruktbar og produktiv måte og har mulighet til å bidra overfor andre og i samfunnet».

Offentlige myndigheter (Helsedirektoratet, 2015) har utgitt en publikasjon om trivsel i skolen. De understreker at det er svært mange faktorer som spiller inn her, og at ikke alle er like lette å hverken identifisere eller måle. Det fremheves at både forhold ved ledelse, lærere og miljø har betydning for elevenes trivsel, og at særlig skoleledelsen har et ansvar for å sikre dette. Rektor har en nøkkelrolle for å skape en god skolekultur og et utviklingsorientert klima blant både lærere, elever og foresatte, for å sikre høy grad av trivsel. Direktoratet går langt i tydeliggjøringen av skoleledelsens rolle og ansvar her.

Noen viktige parametere her kan være elevenes subjektive opplevelser av trivsel, krenking, skolemotivasjon, tilfang på mulige sosiale relasjoner og sosial kompetanse og selvbilde.

6.2.1 Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres på minimum 7. og 10.trinn ved alle landets skoler. Den forteller noe om elevenes opplevelse av læringsmiljøet akkurat da og brukes i oppfølging av dette. Elevene svarer på en rekke spørsmål, som gir skolen en skår på ulike kategorier. 1 er dårligst, 5 er best. Tabell 9 og 10 viser hovedresultatene for Sør-Fron kommunes to barneskoler de siste årene. Tabell 11 viser hovedresultatene for ungdomsskolen.

Midtbygda skule

7.trinn, Midtbygda	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	Nasjonalt snitt
Læringskultur	4,5	4,2	3,6	3,8	4,2	4,0
Elevmedvirkning	4,3	4,1	3,7	3,7	4,1	3,8
Faglige utfordringer	4,2	4,0	3,5	4,1	3,7	4,0
Felles regler	4,5	4,7	4,2	3,9	4,7	4,4
Trivsel	4,5	4,4	4,1	4,3	4,1	4,3
Mestring	4,1	4,2	3,7	4,0	4,2	4,0
Støtte fra lærerne	4,7	4,6	4,6	4,3	4,8	4,4
Motivasjon	4,0	3,8	3,5	3,4	3,7	3,8
Vurdering for læring	3,9	4,0	3,5	3,9	4,1	3,9
Støtte hjemmefra	4,5	4,5	4,2	4,5	4,6	4,3

Tabell 9 Elevundersøkelsen 7.trinn (skoleporten.udir.no). Nasjonalt snitt er for skoleåret 2019-20.

Elevundersøkelsen viser jevnt over gode resultat med noen svingninger fra år til år. På dimensjonen *støtte hjemmefra* og *støtte fra lærerne* skårer skolen stabilt godt, og over landssnittet. *Faglige utfordringer* og *motivasjon* er dimensjoner som utpeker seg med tanke på forbedring/utvikling.

Harpefoss skule

7.trinn, Harpefoss	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	Nasjonalt snitt
Læringskultur			4,7	4,2	4,2	4,0
Elevmedvirkning			4,4	4,3	3,9	3,8
Faglige utfordringer			4,3	4,4	4,2	4,1
Felles regler			4,6	4,6	4,3	4,4
Trivsel			4,6	4,6	4,1	4,3
Mestring			4,3	4,0	4,0	4,1
Støtte fra lærerne			4,6	4,5	4,5	4,4
Motivasjon			4,1	4,0	3,8	3,8
Vurdering for læring			4,3	4,3	4,1	3,9
Støtte hjemmefra			4,7	4,4	4,7	4,4

Tabell 10 Elevundersøkelsen 7.trinn (skoleporten.udir.no). Nasjonalt snitt er for skoleåret 2019-20.

Elevundersøkelsen viser jevnt over gode resultater. Dimensjonene *støtte hjemmefra* og *støtte fra lærerne* skårer stabilt godt, og over landssnittet. *Trivsel* og *mestring* er to dimensjoner som viser forbedringspotensial.

Sør-Fron ungdomsskule

10.trinn, Sør-Fron ungdomsskule	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	Nasjonalt snitt
Læringskultur	3,4	3,8	3,5	4,2	3,8	3,8
Elevmedvirkning	3,5	3,2	3,2	3,7	3,8	3,4
Faglige utfordringer	3,9	4,1	4,2	4,5	4,3	4,3
Felles regler	4,1	3,8	3,7	4,3	4,0	4,0
Trivsel	4,0	3,8	4,1	4,3	4,1	4,1
Mestring	3,8	4,2	3,9	3,9	3,8	3,9
Utdanning og yrkesveiledning	3,6	3,9	3,6	3,9	3,9	3,8
Støtte fra lærerne	3,9	3,9	3,8	4,1	3,8	4,0
Motivasjon	3,3	3,2	3,4	3,5	3,4	3,4
Vurdering for læring	3,3	3,3	2,8	3,3	3,3	3,3
Støtte hjemmefra	3,9	4,4	4,0	3,9	4,4	4,1

Tabell 11 Elevundersøkelsen 10.trinn (skoleporten.udir.no). Nasjonalt snitt er for skoleåret 2019-20.

Elevundersøkelsen viser jevnt over gode resultat. På 10. trinn som på 7. trinn opplever elevene svært god støtte hjemmefra.

7 Befolkningsutvikling

SSB framskriver befolkningsutviklingen i Sør-Fron som vist i tabellen under, SSB Hovedalternativet:

Framskrivnet folkemengde							
Årstall	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Hovedalternativet	3119	3057	3047	3046	3057	3065	3062

Tabell 12 Framskrevet folkemengde Sør-Fron, SSB Hovedalternativet (SSB.no)

I følge SSB er det 3119 innbyggere i Sør-Fron i første kvartal 2020. Befolkningstallet ser ut til å falle gradvis de første ti årene fram mot 2030, før det stabiliserer seg rundt 3050 innbyggere de 20 neste årene.

SSB framskriver befolkningsutviklingen blant barn i aldersgruppen 5-14 i Sør-Fron som vist i tabellen under, SSB Hovedalternativet:

Framskrevet folkemengde, barn 5-14 år							
Årstall	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Hovedalternativet	370	311	265	272	288	291	292

Tabell 13 Framskrevet folkemengde 5-14 år Sør-Fron, SSB Hovedalternativet (SSB.no)

I følge SSB, Hovedalternativet, er det sannsynlig at elevtallet i skolene i Sør-Fron reduseres med totalt 100 elever de kommende 10 årene. Dette tilsvarer i snitt 10 elever per trinn, noe man også ser igjen i registrerte barn som skal begynne i 1. klasse de kommende årene (Tall hentet fra helsestasjonen juli 2020, jamfør Tilstandsrapport 2019):

Prognose	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26
Sum elevtall	37	24	28	20	29	26

Tabell 14 Registrerte barn som skal begynne i 1. klasse i Sør-Fron de kommende årene, Tilstandsrapport Sør-Fron 2019.

En sammenligning med dagens elevtall, viser at man går fra årskull på i snitt 36 elever, til kull på i gjennomsnitt 26 elever de neste årene.

Sør-Fron kommune er i en situasjon som krever høy oppmerksomhet rundt pengebruken som følge av historisk fallende innbyggertall. Fallende folketall medfører behov for å revurdere om den historiske strukturen innenfor hver sektor fremdeles er optimal for det fremtidige tjenestetilbudet. For skolesektoren er et relevant spørsmål om det fremdeles er grunnlag for å opprettholde dagens skolestruktur, med tre skoler i kommunen

8 Innspill fra brukerne

Det har vært konstruktive og intensive brukermedvirkningsmøter i Sør-Fron kommune, med god oppslutning. Grunnet pandemisituasjonen har det også vært lagt til rette for å følge folkemøte på «streaming» og digitale tilbakemeldinger via padlet. WSP/RIK arkitekter har opplevd et stort engasjement fra de ulike samarbeidspartnerne og vi har fått gode innspill og innsikt i opplevde behov og ønsker, som har vært viktige som del av vurderingsarbeidet. Vi har diskutert på et prinsipielt grunnlag hvordan en kan lage en struktur som fremmer kvalitet, uten at bevaring av den ene eller den andre skolen har blokkert. Bonos tenkehattmetodikk, kombinert med det digitale verktøyet Padlet, var en god måte å strukturere innspillene til de ulike alternativene som skal vurderes. WSP/RIK arkitekter har på denne måten fått en grundig innsikt i ulike syn på de aktuelle alternativene, noe som igjen er et viktig grunnlag i vårt vurderingsarbeid. Vi vil særlig trekke frem møte med de respektive elevrådene. De fremstår som både engasjerte, reflekterte og kom med mange konstruktive innspill.

Elevene, uavhengig av trinn, var opptatt av variasjon: Variasjon i arbeidsmåter og variasjon i læringsmiljø. De ønsket seg læringsarealer med varierte muligheter, hvor de kunne trekke seg litt tilbake; sitte, eventuelt ligge godt og fordype seg i en bok etc. De syntes det var kjedelig og vondt å sitte på en hard stol. Elevene ville ha det koselig rundt seg, for da ville de trives bedre og få økt motivasjon til å lære. De ønsket seg fine farger og tepper. Tepper fordi det var beroligende. Forskjellige størrelser på rom og forskjellige sittegrupper var ønsket. Noen ville også ha en kafe, et koselig sted å spise maten sin sammen.

Mange gav uttrykk for at de synes det hadde vært fint med et større elevmiljø. De ville bli kjent med flere og få flere venner. Det ville bli flere å snakke med og flere å leke med. Andre mente det ville være positivt med flere voksne som hadde oversikt, og som man kunne lære av.

Elevene var også engasjerte i uteområdet, og mente det var viktig med varierte aktiviteter, noe som passet for alle. På ungdomsskolen var de videre opptatt av at det ikke måtte være for mange «krinkler og kroker» til å gjemme seg vekk, da med tanke på plaging og mobbing. De mente videre at et mangfold av aktivitetstilbud ville være forebyggende. Elevene hadde konkrete ønsker til uteområdet, for eksempel trampoline, bordtennis, skatepark, steder å sitte og prate, vann- og lekeapparater, Tarzanpark, Parkourpark hvor en kunne øve på styrke og løping, klatrepark, balansevippe, trehytte, trær med tau til å slenge seg i, ballbane osv.

Uavhengig av gruppe vi har møtt, har det vært gjennomgående at alle er opptatt av et bærekraftig, fremtidsrettet skoleanlegg som ivaretar nødvendige rom- og funksjoner i relasjon til ny læreplan. Med et fremtidsrettet skolebygg blir bl.a. følgende stikkord nevnt: Godt utstyrte spesialrom, gode fellesareal med et bibliotek sentralt i skolen, kreative rom, fellesoner med sitteplasser som er litt forskjellige og gir rom for samarbeid, rom med ulike tema, for eksempel matterom, naturfagrom og sanserom. En ønsker at skoleanlegget skal fremstå moderne, med en rolig og god atmosfære. Velfungerende digital og teknologisk infrastruktur og utstyr må være på plass. Moderne utstyr og kunst på veggene. Arealene må innby til kunnskap

og læring, være slitesterke og solide, og med god belysning. Læringsarealer som tilrettelegger for variasjon både med tanke på gruppestørrelser og metoder er ønsket. Oppsummert; en skole som er praktisk, som har rom for aktivitet, rom for ro, rom for alenetid og rom for fellesskap.

Stort uteområde og kort avstand til ulike bedrifter/lokale aktører i nærmiljøet kan være positivt for skolene. Trivsel og trygghet, nødvendigheten av fellesskap, men samtidig med nok rom og voksne for å tilpasse til elevers ulike behov. Pedagogene trekker også frem viktigheten av gode lærere. Lærere som har gode relasjoner til elevene, er faglig trygge og som mestrer klasseledelse. At de voksne har godt samarbeidsklima seg imellom og en delingskultur er viktig. Et sentralt stikkord her er profesjonsfellesskapet.

Renhold og drift er blant annet også opptatt av at det ved eventuell rehabilitering eller et nybygg må materialvalg bli nøye vurdert med tanke på vedlikehold og renhold.

Høsten 2017 ble det utgitt en ny veileder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Tverrfaglig samarbeid er et krav i lov og forskrift. I dag er de ulike støttefunksjonene lokalisert på ulike steder. Dette kan være en utfordring for optimal ressursutnyttelse. Både PPT og skolehelsetjenesten skal jobbe både individ- og systemrettet. Dette betyr blant annet at det er nødvendig med funksjonelle arealer og fasiliteter som ivaretar behovene for arbeidet en utfører. Det ble blant annet nevnt plassering av helserom, som tar hensyn til nødvendig skjerming, samtidig som det har en sentral plassering med tanke på observasjoner. Det ble videre nevnt møterom og rom som egner seg til logopedoppfølging, samt inventar som for eksempel tilgang til vask.

Det ble også trukket frem at Sør-Fron har en relativt høy andel av barn med vedtak om spesialundervisning etter Opplæringsloven §5.1. Målet er at det unntaksvis skal være behov for å gi spesialundervisning i «egne rom» adskilt fra fellesskapet. Skolebyggets innredning med tanke på læringsareal er av stor betydning hvorvidt en klarer inkludering.

IKT-medarbeidere understreket nødvendigheten av å være delaktige fra oppstarten av prosessen. En må tenke IT-løsninger som en integrert del av skoleanlegget. IKT-medarbeiderne har lang erfaring og fartstid i kommunen og kjenner byggene godt. De ønsker også å trekke frem at skolene er godt utstyrt med digitale hjelpemidler.

9 Teori

Før vi går videre inn på kjerneelementene som danner grunnlaget for WSP/RIK arkitekters anbefaling av fremtidig skolestruktur i Sør-Fron, vil vi belyse noen sentrale forskningsfunn som angår skolestruktur. Intensjonen med dette er å danne et «felles bakteppe» basert på kunnskap og ikke på myter eller antakelser når en skal behandle aktuelle spørsmål.

9.1 Hva sier lovverket ved endring av skolestruktur?

Spørsmål om skolestruktur og kretsgrenser vil ofte bety mye for foreldre og nærmiljø. Samarbeidsutvalg, alternativt foreldrerådet, bør derfor få anledning til å uttale seg. Andre som bør få uttale seg kan være fagforeninger, grendalag, grupper og organisasjoner med interesse i saken, andre brukerorgan ved aktuell skole og ved andre skoler i nærheten. Når endring av skolestruktur medfører endringer i skyssbehovet bør også fylkeskommunen få mulighet til å uttale seg i saken, jf. rundskriv Udir-2-2012.

Verken opplæringsloven eller annet regelverk har regler som legger føringer for innholdet ved endring av skolestruktur, altså når det vil være lovlig eller ulovlig å legge ned en skole. Avgjørelser om skolestruktur ligger i kjerneområdet av den kommunale handlefriheten, og slike avgjørelser må bygge på kommunestyrets økonomiske, politiske og samfunnsmessige prioriteringer, jf. Udir-2-2012.

Utdanningsdirektoratet kom 15.03.12 med et nytt rundskriv om saksbehandlingsregler for skolenedleggelse, for å bidra til en mer ensartet og korrekt regelverkshåndtering rundt dette. Avgjørelse om å legge ned en skole er ikke et enkeltvedtak, og reglene i forvaltningsloven kapittel IV-VI om saksforberedelse, vedtak, klage og omgjøring gjelder derfor ikke. Det er likevel et krav om at saken skal være forsvarlig klarlagt før avgjørelse blir tatt. I en sak om skolenedleggelse betyr dette at kommunestyret skal ha rimelig kjennskap til synspunktene til dem som blir rammet av nedleggelsen før de gjør vedtak.

Barnekonvensjonen er tatt inn i norsk rett ved menneskerettslova i 2003 og forplikter kommunene til å legge vekt på barnets beste, også i saker om skolestruktur. Barnekonvensjonen går ved uenighet fremfor norsk lov, jf. menneskerettslova § 3. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn. Hva som er til det beste for barn går ikke direkte frem av barnekonvensjonen. Det vil kunne være ulike hensyn og vurderinger knyttet til hva som er det beste for barn i ulike typer avgjørelser. Hensynet er heller ikke enerådende, det er flere andre hensyn som også vil spille inn når det skal tas avgjørelser som gjelder barn, for eksempel økonomiske hensyn og hensynet til samfunnet samlet sett.

9.2 Organisasjonsendring

I dette avsnittet gjør vi rede for hva forskning sier om organisasjonsendringer og sammenslåing av organisasjoner. Hva er mulige suksessfaktorer og feller? Først undersøker vi hva forskning sier om

sammenslåing av organisasjoner generelt, før vi etterpå viser til det som viser seg å være relativt begrenset forskning på sammenslåing av skoler spesielt.

Arbeidsforskningsinstituttet gav i 2007 ut rapporten «Organisasjonskultur og mennesker i fusjonsprosesser» (Enehaug og Thune, 2007). Her oppsummeres senere års forskning på fusjoner og sammenslåinger av både offentlige og private bedrifter og organisasjoner. Det er foreløpig lite forskning på sammenslåinger i en norsk kontekst, og mer forskning på området anbefales.

9.3 Organisasjonskultur

Enehaug og Thune hevder at sammenslåinger er et vanlig omstrukturingsverktøy på tross av erfaringer som sier at det kan være vanskelig å lykkes, og at de er kompliserte, tidkrevende og kostbare. De viser til forskning som sier at det er spesielt vanskelig å få til vellykkede integrasjoner i etterkant, særlig med tanke på å ivareta menneskelige ressurser og integrasjon av ulike organisasjonskulturer.

Organisasjonskultur har blitt sett på som en forklaring på hvorfor organisatorisk integrasjon i sammenslåingsprosesser er vanskelig. Det er mange definisjoner av organisasjonskultur. En av de mest kjente er laget av Edgar Schein:

Organisasjonskultur er et mønster av grunnleggende antagelser som er lært av en gruppe etter hvert som den har mestret problemer med ekstern tilpasning og intern integrasjon, og som har fungert tilstrekkelig nok til å bli betraktet som valid. Dermed læres den bort til nye medlemmer som den riktige måten å oppfatte, tenke og føle i forhold til disse problemene (Schein, 2004:17)

Definisjonen viser hva organisasjonskulturen består av, og hva som skal til for å endre den. Den framstiller organisasjonskulturen som noe stabilt og håndgripelig, noe som senere er kritisert av andre forskere. Lengst i kritikken går forskere som hevder at organisasjonskultur er noe som stadig rekonstrueres gjennom de involvertes forsøk på å forstå erfaringene de gjør seg i sammenslåingsprosesser. Et eksempel er Risbergs (2006) syn på kultur som tvetydig, skiftende og inkonsistent fordi organisasjonskultur er resultat av ansattes ulike fortolkningsprosesser. Hun hevder at de mange forsøkene på å skape en felles integrert kultur, slik det gis råd om i ledelseslitteraturen om fusjoner, ikke er realistisk. I stedet peker hun på at ledere heller må lære seg å håndtere flerfoldighet og tvetydighet i fusjonsprosesser gjennom sterkt søkelys på læringsprosesser og kommunikasjon.

Kleppestø (2005) undersøkte i flere casestudier av svenske fusjoner hvordan sammenslåinger kan føre til forvirring og usikkerhet. De ansatte forsøker å skape mening i situasjonen og deres rolle i den for å legitimere handlinger og for å framstå som rasjonelle. I denne prosessen skapes myter og lokale fortellinger, og lokale gruppeidentiteter konstrueres. Gruppeidentitetene blir ikke alltid anerkjent, noe som igjen kan føre til sterkere konflikter rundt identitet. Kleppestø konkluderer med at integrasjonsproblemer i fusjoner ikke handler om kulturkonflikter, men at sosiale identiteter skapes og forsøkes opprettholdt. I dette perspektivet er det ikke

kulturforskjeller som hindrer gode fusjonsprosesser, men heller de prosessene som forsterker tanker om kulturforskjeller.

En slik tilnærming understreker at man bør gå bak ideen om kulturkonflikter som hindring for vellykket integrasjon i sammenslåinger, og heller prøve å forstå de prosessene som gjør at tanker om kulturelle forskjeller oppstår og forsterkes. (Enehaug og Thune, 2007).

9.4 Ansattperspektiv

Dette fører oss over til ansattperspektivet i sammenslåingsprosesser. Fusjoner kan oppleves som krevende, og ulike negative reaksjoner og konsekvenser er dokumentert. Ansatte kan være preget av motstand, sinne, angst og usikkerhet med tanke på fremtiden. Økning i konflikter mellom ansatte, stressreaksjoner, «vi mot dem»-tankegang, tap av identitetsfølelse og verstefallstenkning er mulige konsekvenser som bl.a. kan føre til sykefravær og nedsatt produktivitet. Ansattes arbeidshelse kan altså bli skadelidende og påvirke resultatet av fusjonen, dersom dette ikke blir hensyntatt i prosessen (Enehaug og Thune, 2007).

Kusstatscher og Cooper (2005) hevder emosjonsperspektivet må benyttes for å forstå hvorfor så mange fusjoner mislykkes. De viser til annen litteratur som anslår at mellom en tredjedel og halvparten av alle fusjoner er finansielt mislykkede fordi de undervurderer betydningen av emosjoner og menneskelige faktorer. Hvorvidt den ansatte har i hovedsak negative eller positive følelser vil påvirke deres bilde av den nye organisasjonen, og vil videre kunne ha betydning for fusjonens mulighet for å bli vellykket. Også her fremhever forfatterne god ledelse som en forutsetning for å lykkes, og trekker fram kompetanseheving av ledere på kommunikasjon og teamarbeid som nyttig.

Begrepet «Fusjonssyndromet» ble introdusert i 1986 av forskerne Marks og Mirvis, og beskriver ledelsens og ansattes positive og negative reaksjoner på en sammenslåing (Enehaug og Thune, 2007). Syndromet utløses ifølge Marks og Mirvis av alle de usikre begivenhetene fra vedtak til integrasjon. Det skiller mellom reaksjoner i tidlig og sen fase. Tidlig i prosessen kan ansatte være preget av forutinntatthet og forestille seg det verste. Dette kan videre føre til stressreaksjoner som ofte håndteres dårlig av ledelsen, f.eks. ved at man bruker mye tid på krisehåndteringsmøter og sentralisert beslutningstaking i stedet for å informere de ansatte om det som skjer. I en senere fase kan fusjonsprosessen vanskeliggjøres gjennom kulturkollisjoner: ansatte kan komme til å ha fokus på ulikheter og forskjellsbehandling, det kan skapes en «vi og dem-problematikk» der det kåres vinnere og tapere, f.eks. etter hvilke systemer som videreføres, hvilket navn som blir valgt, osv. For dem som befinner seg på «tapersiden», kan tap av identitetsfølelse bli resultatet.

Mange organisasjoner opplever sterke innslag av motstand mot sammenslåinger, noe forskningen forklarer på flere måter. I tillegg til fusjonssyndromet, blir f.eks. trussel om nedbemanning, endring i karriereplaner, tap av innflytelse og kulturkrasj nevnt som forklaringer. Sosial identitetsteori blir f.eks. brukt til å forklare hvorfor ansattes usikkerhetsfølelse svekker identifiseringen med egen organisasjon, fordi trusselen om endringer og tap gjør ens egenidentifisering (skifte fra sosial orientering til økt fokus på egen situasjon) mer fremtredende.

Usikkerhet knyttet til organisasjonens fremtid kan påvirke følelsen av tilknytning og tilhørighet (Enehaug og Thune, 2007).

Det er likevel mulig å unngå mange negative effekter av sammenslåinger. Dette forutsetter imidlertid at de ansatte kan forvente en viss stabilitet etter endringen og samtidig blir trygget på hva som skal skjer underveis i prosessen.

9.5 Fusjoner av offentlige virksomheter

Mye av det vi til nå har skrevet om fusjoner, er gjeldende både for fusjoner i det private og i det offentlige. Sammenslåinger i det offentlige, f.eks. av sykehus eller skoler, kan likevel ha noen særegne trekk (Enehaug og Thune, 2007).

Sammenslåing av offentlige virksomheter finner ofte sted innenfor en kompleks og politisert kontekst. Mange aktører, grupper og organisasjoner er med i beslutningene, og vil ha ulike agendaer og mål. Det kan derfor være vanskelig å måle resultater av en fusjonsprosess. I tillegg kan gjennomføring av fusjoner være komplisert fordi offentlige virksomheter er mindre autonome, er politisk styrte og har mange eksterne og interne interessegrupper. Dette gjør at ledelsen i f.eks. en skole kan ha mindre lederautoritet og styringsrom. Studier viser at fusjoner i offentlige virksomheter ofte kan ha lederutfordringer.

En annen trekk ved fusjoner i det offentlige, er at det ofte er begrunnet med behov for effektivisering, heller enn vekst. Dette kan skape motstand i seg selv, fordi det truer arbeidsplasser. Politikere kan ofte være utålmodige; de forventer raske effektiviseringsgevinster. Studier viser at integrasjonsprosesser er langvarige, og at prosessene kan føre til mindre fokus på tjenesteyting og produksjon.

Implementering av fusjoner i offentlige virksomheter, kan også være krevende fordi profesjonelle organisasjoner, som skoler, har institusjonelle trekk som gjør det vanskelig å iverksette endringer ovenfra og ned. Virksomhetene er ofte løst koblede, fagprofesjonene har stor makt og autonomi, og den administrative ledelsen befinner seg delvis på siden av den operative kjernen, f.eks. lærerne i klasserommet.

Enehaug og Thune (2007) fremhever god ledelse, kommunikasjon og medvirkning som viktig for å lykkes med sammenslåingsprosesser. De viser videre til viktigheten av bred forankring som sikrer sammenslåingen legitimitet. Dersom omstillingen ikke oppfattes som legitim, f.eks. ved at profesjonen ikke tror at fusjonen vil øke den faglige kvaliteten, kan det føre til motstand.

9.6 Guider til vellykkede sammenslåinger

I følge Enehaug og Thune (2007) kan flere faktorer dempe uønskede negative reaksjoner blant ansatte. De nevner blant annet dialog med de ansatte, reell medvirkning, god informasjonsflyt og kommunikasjon mellom

ledere og ansatte, økt forutsigbarhet med tanke på fremtidig organisering, samt sosial støtte fra kolleger og ledelse som virkningsfullt.

Det er laget en rekke bøker rettet mot ledelse og HR som gir råd om hvordan man kan få til gode fusjonsprosesser.

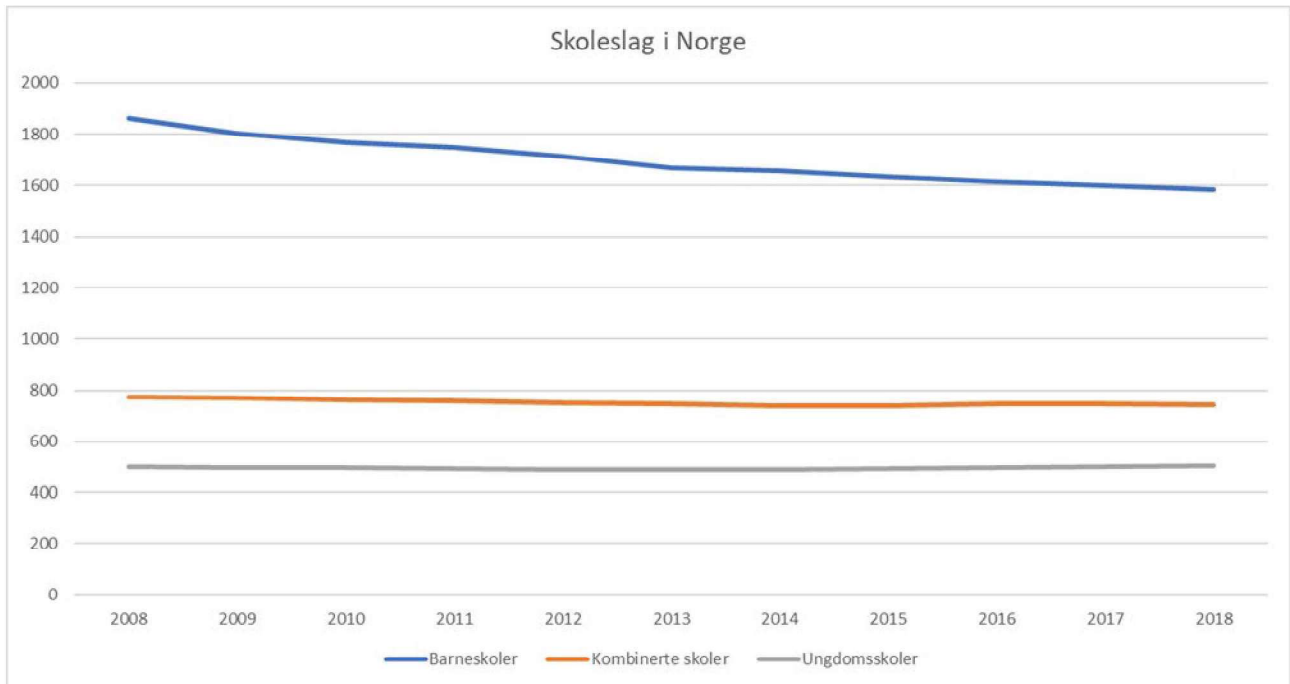
Klein og Kahns *The HR guide to European Mergers and Acquisitions* (2003) vektlegger f.eks. betydningen av en helhetlig plan for håndtering av menneskelige ressurser for å minske reaksjoner som usikkerhet, frykt og tap av motivasjon. De framhever hvordan forvirring, feilinformasjon, tap av energi og avtagende tro på leders evner til å levere, kan være nøkkelfusjoner mot integrasjonsprosesser.

Et annet eksempel er Carey, Ogden og Roland sin bok fra 2004; *The Human Side of M&A – leveraging the most important factor in deal-making*. Her fokuserer forfatterne på at manglende forståelse av organisasjonenes kultur er den primære årsaken til at fusjoner mislykkes, og at ledelsen må ha innsikt i mange spørsmål som kan ha betydning for hvordan den nye organisasjonen vil kunne fungere. Eksempler som trekkes fram er hvilke ferdigheter og lederpotensiale som finnes i organisasjonene og hvordan medarbeiderne vil håndtere stress. De hevder videre at det er viktig å identifisere personer som tenderer til å ville gjøre ting på den gamle måten, idet disse ofte kan fungere som bremseklosser når den nye kulturen skal formes.

9.7 Skolestruktur i Norge - utviklingstrekk

Utdanningsdirektoratet (Udir.) gir årlig ut Utdanningsspeilet, som viser tall og analyser om grunnopplæringen i Norge. Her kan vi lese at det i skoleåret 2019-20 er 2799 grunnskoler i Norge. Gjennomsnittlig elevtall pr skole er 227, noe som er en økning på 26 elever pr. skole de siste 10 årene. Tendensen nasjonalt går mot færre og større skoler. 195 skoler har flere enn 500 elever, en økning på 72 siste 10 årene. Antall skoler med færre enn 100 elever er i samme periode redusert fra 1028 til 792 skoler.

Siden 2009-10 er det årlig lagt ned i gjennomsnitt 54 skoler og opprettet 27 skoler. Skolene som ble lagt ned i denne perioden, hadde i gjennomsnitt 69 elever det siste året de var i drift. I 12 % av tilfellene blir det etablert privatskole på samme sted det året en offentlig skole legges ned, mange av disse er Montessori-skoler.

9.8 Årsaker til skolenedleggelse

Udir. oppgir lavt elevtall og økonomiske hensyn i kommunene som mulige årsaker til at skoler legges ned. Aasland og Søholt (2017) utdyper dette i sin artikkel Skolenedleggelse har lenge vært et brennbart tema i mange distriktskommuner, og nevner blant annet prosesser knyttet til urbanisering. Selv om Norge er blant de landene i Europa med høyest befolkningsvekst, har det vært en utflytting fra rurale til urbane områder. Dette har, ifølge forfatterne, ført til færre skolebarn og forgubbing i distrikts-Norge. Fra 2009 har mye av utflyttingen fra distriktskommuner blitt kompensert av innvandring fra andre land, noe som gir tilskudd av barn til skolene. På samme tid har det pågått en sentralisering i distriktene, og stadig flere innbyggere i distriktene bor nå i tettsteder.

Aasland og Søholt (2007) forklarer også endringer i skolestruktur med flere krav til god utdanning som fører til økt ressursbehov i skolene, både når det gjelder lærerkompetanse og infrastruktur, og de mener dette kan være vanskelig å få til i kommuner med flere små skoler.

9.9 Sammenslåing av skoler

Kunnskapssenter for utdanning, ved Universitetet i Stavanger, hevder at det finnes lite forskning som spesifikt omhandler sammenslåing av skoler, og norsk forskning på området er nærmest fraværende. Senteret anbefaler derfor flere studier av fenomenet. Det finnes likevel noe forskning, mest internasjonal, som kan være relevant for prosessen man nå står ovenfor. Vi vil her kort presentere noen funn.

9.10 Skolesammenslåing og arbeidskultur

En masteroppgave fra 2016 (Solberg) bekrefter tidligere referert forskning om at det er krevende å få til en vellykket integrasjon av ulike kulturer etter en sammenslåing. Solberg har sett på hvordan sammenslåingen av to videregående skoler i Norge (en for studiespesialisering og en yrkesfaglig) påvirket lærernes arbeidskultur. Solberg konkluderer med at man ikke hadde lykkes med å danne en enhetlig kultur, men at integreringsfasen hadde gjort forskjellene mer synlige. Ulike grupperinger snakker ulike språk, og de har ulike forventninger til hva som skal skje når. En årsak som blir trukket fram, er at de ansatte verner om sin kultur for å føle seg trygge og skape tilhørighet til den nye arbeidsplassen. I en overgangsfase oppstår et behov for noe trygt og kjent, slik at man slipper å bruke tid og energi på å etablere seg på nytt.

Solbergs studie gir et innblikk i hva de ulike kulturforskjellene kan handle om. Ett funn handler om fagfokus vs. elevfokus. Oppsummert har lærerne på yrkesfag større elevfokus og tettere oppfølging av den enkelte elev, mens lærerne på studiespesialiserende har større fagfokus, og det de selv beskriver som større forventninger til elevene. De to ulike gruppene holder på gammelt fokus, kan være frustrert over «de andre» og kan snakke andres fokus ned.

En annen forskjell i arbeidskultur, kan være forskjell i samarbeid. Lærere på studiespesialiserende beskriver en samarbeidskultur som Solberg definerer som påtvungen kollegialitet; de er inndelt i fagseksjoner med formelle møter der de planlegger prøver og undervisning. Noen mener det ikke er et egentlig samarbeid, men møter der lærerne heller forteller hva de selv har tenkt å gjøre neste periode. Møtene oppleves så fulle av saker, at det ikke er tid for de mer uformelle adhoc-sakene. Yrkesfaglærerne beskriver en samarbeidskultur med faglige diskusjoner gjennom dagen, i lunsjen, i korridorene og på kontoret. Samarbeidet har et uformelt preg der problemstillinger blir diskutert ved behov. En opprettholdende faktor til kulturforskjellene kan være den fysiske avstanden i det nye bygget: Lærerne møtes sjelden uformelt i korridorene i det nye bygget.

Solberg finner ulike tanker og praksiser når det kommer til orden og adferd. Hun viser til at lærerne på studiespesialiserende har strengere krav til orden- og adferd, strengere på obligatorisk innlevering, for sent koming og fravær. En opplevelse blant yrkesfaglærerne er at lærerne på studiespesialiserende disiplinere gjennom orden- og atferdskarakterer, mens de selv i større grad forsøker å følge opp individuelt og nøste i årsaken til problemene. Dette er ifølge Solberg konfliktstoff på skolen. Man har, to år etter fusjonen, ikke landet et felles ordensreglement.

Det siste eksempelet fra Solberg sin masterutredning, er tanker om hierarki og «vi og dem». Hun finner ikke noen utpreget rangordning, men likevel tanker om at studiespesialiseringskulturen er mer hensyntatt.

9.11 Skolesammenslåing og læringsresultater

Man har ofte blikk for det sosiale i skolesammenslåinger; er opptatt av å bygge nye relasjoner og hindre mobbing. Det kan også være viktig å ha blikket på det faglige.

I en studie fra Danmark fra 2016 så forskere på hva skolesammenslåinger har å si for faglig læring og elevresultater (Beuchert, Hulum, Skyt Nielsen og Smith). Med utgangspunkt i skolesammenslåinger i Danmark fra 2010 og 2011, målte de effekt av sammenslåing på læring. De studerte testresultater ett år før sammenslåingen og inntil fire år etter sammenslåingen. Funnene indikerer negative effekter på prestasjoner på kort sikt, og at dette er mest utpreget for elever som går på skolen som blir nedlagt. Det kan se ut til at konsekvensene er størst for de som har gått på små skoler og på en skole som har stengt. Den negative effekten ser ut til å svekkes over tid, noe som tyder på at det kan ha sammenheng med selve «forstyrrelsen» av sammenslåingen.

I en annen studie fra 2010, har forskere sett på konsekvenser for elevresultater ved skolesammenslåing i Kina (Liu, Zhang, Luo, Rozelle og Loyalka). De finner en variasjon, men det kan se ut til at de yngste elevene opplever et dropp, mens eldre elever tjener på det. De skriver:

... overall the primary school merger has not harmed the academic performance of students, as some have claimed. We do find, however, that the timing of mergers matter; when students are older (e.g., the fourth grade) their grades rise after merging. The grades of younger students, however, fall.

9.12 Rekruttering, attraktivitet og skolens kompetanser

Et viktig aspekt ved skolens kvalitet er skolens kompetanser og attraktivitet. Skolens kompetanser henviser blant annet til hvor godt skolen fungerer som en lærende organisasjon og tilfredsstillende kompetansekravene til lærere. I denne sammenheng kan skolestørrelse være av betydning, fordi større skoler har flere ansatte, et større lederteam og dermed et større handlingsrom til å fylle opp lærernes stillinger og få timeplaner og krav til kompetanse til å gå opp.

Skoleforskerne Karl Jan Solstad og Thomas Nordahl synes å være enige om lærerens betydning for kvalitet i skolen. Skolene trenger formelt kvalifiserte og gode lærere. Ifølge Solstad viser det seg gjennomgående å være vanskeligere for små skoler å skaffe kvalifiserte lærere i tider med lærermangel (Solstad, K. T., Andrews, T., & Løvland, J., 2016). Videre viser han til erfaringer fra Nordland, og hevder at skolestedets beliggenhet og kommunikasjoner kan være viktigere for rekruttering enn skolestørrelsen. Solstad viser også til kravene om fordypning i fagene norsk, engelsk og matematikk som kom i 2015, og påpeker at dette er forhold som reduserer fleksibiliteten i bruk av lærerkrefter og kan gjøre rekrutteringen av lærere vanskeligere på små skoler. Særlig vanskelig kan det være for små ungdomsskoler å tilby bredde i tilbudet om språkfag og valgfag for elevene.

Skolens attraktivitet er blant annet undervisningstilbud, lærertetthet, profesjonsfelleskap og rekruttering. Utviklingsorienterte fagmiljøer er attraktive arbeidssteder. Lærerutdanningen er nå endret til femårig masterutdanning, og lærerne som utdannes fremover vil trolig ha mer fokus på faglig fordypning og fagmiljøer enn allmennlærerne som ble utdannet tidligere. Dette vil derfor få enda større betydning for skolens kvalitet fremover. Personalets sammensetning i tilknytning til kjønnsfordeling og alderssammensetning er også viktig for hvor attraktiv skolen er som arbeidssted for potensielle søkere. I tillegg kan en skole med jevnere kjønnsfordeling og med lærere i ulike aldre gi elevene et mangfold av rollemodeller å speile seg i. Dette er viktig for elevenes læring og trivsel.

En skole som kan tilby gode pedagoger i begynneropplæring, i grunnleggende ferdigheter, i spesialpedagogikk eller for eksempel uteskole, vil oppleves som mer attraktiv enn skoler som ikke kan tilby dette. Dette er en viktig nyanse i vurderingen av skolens kvalitet.

Med tanke på de nye kompetansekravene til lærere er det også lettere for mer attraktive skoler å fylle stillinger og fag, da det fra 2025 kreves 30 studiepoeng for å undervise i samisk, norsk, engelsk og matematikk på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet, og 30 studiepoeng i alle andre fag på ungdomstrinnet.

Det er grunn til å tro at skoler som oppleves som mer attraktive arbeidssteder lettere vil finne lærere som innfrir disse kravene. Med tanke på videreutdanning for lærere som ønsker mer kompetanse er det lettere å fylle opp vikarstillinger på en skole der mange lærere tar videreutdanning, så her spiller skolestørrelse inn. Her må man legge til at siden det er ulike krav til å undervise på småskole, mellomtrinn og ungdomstrinn så er det begrenset fleksibilitet i å bruke personalet på tvers for Sør-Fron kommunes del (hvor man øker andel trinn ved en sammenslåing, ikke antall elever per trinn).

9.13 Skolestørrelse og læringsutbytte

Det er vanskelig å finne forskning som sier noe entydig om sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet. I Norge har mye av debatten gått mellom de to pedagogikkprofessorene Thomas Nordahl (Høgskolen i Innlandet) og Karl Jan Solstad (Nordlandsforskning). Nordahl blir gjerne tatt til inntekt for et syn som framhever fordelene ved større skoler, mens Solstads forskning ofte blir brukt av forkjempere for små skoler og desentralisert skolestruktur. Når de to professorene viser til hverandres forskning, er det gjerne med et kritisk blikk.

En undersøkelse fra 2007 av professor Thomas Nordahl er ofte tatt til inntekt for at store skoler gir bedre læringsmiljø enn små. Han fant at elever på en ungdomsskole som kom fra fire små barneskoler i en kommune i Hedmark, skåret dårligere enn elever som kom fra større skoler, på faktorer som selvkontroll, selvhevdelse, sosial kompetanse, trivsel, motivasjon og atferdsutfordringer. Undersøkelsen har i etterkant blitt kritisert for å

ha for lite datagrunnlag til å være generaliserbar; det er mulig at resultatene skyldes faktorer ved de konkrete skolene, ikke ved små skoler generelt, og at arbeidet ikke var forankret i relevant forskning (Solstad og Kvalsund, 2010).

I et notat til Tokke kommune; Tokke kommune – skolestruktur og elevenes sosiale utvikling og læring (Nordahl, 2014), viser Nordahl til norsk og internasjonal forskning som omhandler sammenhenger mellom skolestørrelse og sosial utvikling og læring. Vi vil her oppsummere noen av funnene som det blir referert til i notatet:

- Skoler med en viss størrelse (ca. 300-900 elever) har best effekt på elevenes læring. Forklaringen kan handle om at elever lærer av hverandre og det er viktig at det er en viss størrelse på, og variasjon i, elevfellesskapet. I tillegg kan det faglige miljøet mellom lærerne bli noe begrenset ved mindre skoler, hvilket ser ut til å redusere kvaliteten på og omfanget av samarbeid mellom lærere.
- Hattie sine metaanalyser fra 2009 viser likevel at skolestørrelse ikke er av de faktorene som har særlig stor effekt på elevers læring.
- Aldersblanding har ikke noen effekt på elevers faglige læringsutbytte.
- Man kan argumentere for at antallet barn og unge som den enkelte er i sosial interaksjon med kan ha konsekvenser for sosial mestring og læring.
- Det er liten grunn til å tro at mobbing forekommer i mindre grad på små skoler enn på store skoler.

Solstad kritiserer i flere rapporter Nordahl sine henvisninger til internasjonal forskning, f.eks. i Solstad, K. T., Andrews, T., & Løvland, J. (2016). Han viser blant annet til at forskningen på skolestørrelse i Hattie sine metaanalyser bygger på undersøkelser fra amerikanske High Schools, noe som har liten overføringsverdi til den norske debatten om skolestørrelse og skolestruktur. Det er også verdt å merke seg at «store skoler» i internasjonal forskning er skoler på flere hundre elever (f.eks. over 600 elever i Hattie sin metaanalyse), mens det i norsk språkbruk gjerne er vanlig å omtale fådelte skoler med 50-60 elever som små.

I motsetning til Nordahl, ser vi at Solstad i sine forskningssøk og forskning finner og vektlegger positive sider ved kvaliteten på små skoler. En kort oppsummering viser følgende (Solstad, K. T., Andrews, T., & Løvland, J., 2016):

- Europeisk forskning viser ingen systematisk forskjell mellom små og store skoler når det gjelder læring i morsmål, matematikk og fremmedspråk.
- Man finner ingen systematisk sammenheng mellom skolestørrelse og leseferdigheter.
- Vilkårene for sosial læring kan være gunstige på små skoler, fordi elevene ved slike skoler har bredere sosial kontaktflate på tvers av alder og kjønn.
- Elever ved fådelte skoler opplever stor grad av sosial likeverdighet, noe som kan være gunstig for intellektuell og sosial utvikling, som stimulerer evnen til å vise omsorg og ta ansvar, og som fremmer utviklingen av identitet og tilhørighet.

- Elever ved små landsbygdskoler deltar mer i lokalt organisasjons- og fritidsliv og utvikler sterkere tilhørighet til skolen.

Oppsummert synes det vanskelig å bruke skolestørrelse som argument for mer eller mindre faglig og sosial læring i debatter om skolestruktur. I Kartlegging av prosjektet «Bedre læringsmiljø» (Berg, Nordahl og Aasen, 2014) refereres Hattie slik: «*Videre er det utført en svært stor studie av professor John Hattie (2009) med tittelen «Visible learning». Hattie bygger på og oppsummerer 800 metaanalyser basert på 52 000 studier med 83 millioner elever. Han understreker at betingelser knyttet til skolenivå og organisering har blitt tillagt overdreven betydning. Forhold som skolestørrelse, skolebygninger og økonomi betyr alene svært lite for elevenes læringsutbytte. Det som utgjør den avgjørende forskjellen, er læreren ...»*

9.14 Skolefaglig kvalitet

WSP/RIK arkitekter har i denne utredningen identifisert skolefaglige kvaliteter og behov gjennom møter og dialog med brukere og befaring på skoler, i tillegg til å bruke intern kompetanse på skolefaglig kvalitet og relevant forskning. Samlet har dette gitt grunnlag for en utvelgelse av skolefaglige kriterier til bruk i vurdering av de ulike alternativene. Rådgivergruppen i WSP/RIK arkitekter har laget en beskrivelse av hva som legges i begrepet skolefaglig kvalitet, med gjengivelse av relevant forskning på dette området.

9.15 Skolefaglig kvalitet og relevant forskning

Det er mange faktorer som påvirker skolefaglig kvalitet, og debatter knyttet til skolekvalitet preges av personlige opplevelser, subjektive oppfatninger og hensyn til faktorer utenfor skolens mandat i samfunnet. Forskningen er likevel tydelig på en del aspekter knyttet til skolefaglig kvalitet. Blant annet viser norsk forskning og studier av læringsresultater at barneskoler med 600 – 900 elever har best effekt på elevenes læring. På nasjonale prøver i Norge gjør skoler med store trinn det bedre enn skoler med mindre trinn. Skolebidragsindikatorer som ser på hva skolen bidrar med i læringen uavhengig av elevenes bakgrunn (foreldres utdanning, økonomi, med mer) viser at de store skolene lykkes best også her. Videre viser erfaringer fra norske forhold at større skoler har et bedre utgangspunkt for å drive med systematisk kompetanseutvikling av pedagogisk personale, og gir skoleledelsen flere muligheter til å danne solide fagteam. Med nye kompetansekrav vil en større skole lettere kunne tilby fulle stillinger til pedagoger med fagfordypning. Dette er viktig for å kunne tilby elevene en best mulig opplæring. Store skoler vil oftest ha større lederteam, og relevant forskning konkluderer med at skoleledelsen er den viktigste faktoren for å jobbe med elevenes psykososiale skolemiljø og trivsel. Norsk forskning viser at små skoler (mindre enn 20 elever på trinnet) ofte lykkes bedre med å utnytte den ressursen lokalmiljøet kan være i læringen.

Ny norsk forskning viser at spesialpedagogiske tilbud oftest har en negativ effekt på elevens læring når de blir tatt ut i små grupper, men at tilsvarende tilbud som gis integrert i det læringsfellesskapet eleven tilhører kan ha stor positiv effekt. En må altså tilstrebe løsninger der det meste av opplæringen skjer inkludert i fellesskapet. For at det skal være formålstjenlig, må kvaliteten på den ordinære undervisningen være av høy kvalitet, slik at behovet for spesialundervisning blir mindre. Peder Haug kaller dette komplementaritetsprinsippet.

9.16 Fremtidsrettet læringsareal

Opplæringsloven slår fast at alle elever har rett til et godt fysisk læringsmiljø. Det fysiske læringsmiljøet består av mange forhold, som uteanlegg, læringsarenaer, energi og miljøforhold, inneklima, lyd- og lysforhold med mer. Gode sammenhenger mellom pedagogiske plattformer, undervisningsformer og det fysiske læringsmiljøet er av stor betydning for læring.

Å planlegge og utvikle nye skoleanlegg er en stor investering for en kommune. En planlegger gjerne for mer enn 40 år frem i tid. Da er det viktig at en planlegger godt og at skoleanlegget kan ta høyde for uforutsette behov og situasjoner, pedagogiske så vel som byggetekniske. I så måte er det tre sentrale begreper som ofte blir brukt.

1. Funksjonell fleksibilitet: Bygningsmassens muligheter for å kunne møte endrede behov. I anlegges levetid må det påregnes nye undervisnings- og arbeidsformer, noe som stiller store krav til fleksibiliteten i bygget og evne til å forandre byggets egenskaper.
2. Elastisitet: Anlegget må over tid kunne tilpasses nye krav og nye brukere. Om elevtallet i fremtiden vil endre seg, må det være tilrettelagt for å trekke fra areal, utvide anlegget eller endre inndelingen (elastisitet).
3. Generalitet: Dersom elevtallet skulle gå vesentlig tilbake, må en kunne ta deler av anlegget i bruk til andre formål uten å forandre byggets egenskaper.

Fra høsten 2020 ble det innført nye læreplaner for grunnskolen, der det er fire kompetanseområder som utgjør grunnlaget for fornyelse av skolens innhold:

- fagspesifikk kompetanse
- kompetanse i å lære
- kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta
- kompetanse i å utforske og skape

NOU 2015:8 Fremtidens skole beskriver blant annet betingelser ved læringsmiljøet og undervisningen som bidrar til læring. Læringsmiljøer som fremmer læring, preges av at:

- elevene engasjeres aktivt i egen læring og forstår egne læringsprosesser
- elevene deltar i kommunikasjon og samarbeid
- elevene får utvikle dybdeforståelse og får hjelp til å forstå sammenhenger
- elevene får utfordringer som gjør at de strekker seg
- undervisningen er tilpasset elevenes ulike forkunnskaper og erfaringer

- elevene møter tydelige forventninger til hva de skal lære, og får tilbakemeldinger og råd om videre læring
- elevenes relasjoner, motivasjon og følelser tas hensyn til i undervisningen, og
- lærerne tar i bruk varierte metoder, arbeidsmåter og organisering som er tilpasset det elevene skal lære og den enkelte elev og elevgruppe

Undervisningspraksis og læringsmiljøer som bygger på disse prinsippene, danner grunnlag for å utvikle kompetanser som barn og unge har behov for i møte med fremtidens samfunns- og arbeidsliv og i eget privatliv.

9.17 Utomhus

Gode utearealer reduserer omfanget av vold, mobbing og uro blant elevene og stimulerer til trivsel, motivasjon og læring. Ifølge Olweus' programpakke mot mobbing er en godt utrustet skolegård, med rom for positive aktiviteter, et sentralt element i arbeidet for å redusere mobbing. Dette støttes av erfaringer fra Sheffieldprosjektet i England (ECICSB 1998), som viser at mobbing reduseres kraftig når fellesarealene omformes til allsidige utearealer der elevene kan finne en arena de trives i og behersker. Erfaringene fra England viser også at konflikter mellom elevene kan oppstå i utearealet i løpet av pausene, og at disse konfliktenes tas med inn i klasserommet og forstyrrer læringsarbeidet. Skolen er i tillegg til det som er nevnt over, også et viktig og naturlig møtested for nærmiljøet. Dette er en funksjon som vil få økt betydning i årene som kommer, når skoleanlegget blir aktivitets- og treffsted i en stadig tettere by- og tettstedsstruktur. I St.meld. nr. 14. (1999-2000) (Kulturdepartementet 1999) gis det signaler om økt satsing på nærmiljøanlegg knyttet til skolens utearealer. St.meld. nr 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge vektlegger også betydningen av skolens uteområde og aktivitetsanlegg både for kvaliteten i kroppsøvingen og for lek og fysisk utfoldelse. Gjennom meldingen påpekes det at det fortsatt kan være behov for søkelys på skolens uteområder og aktivitetsanlegg; også tilgjengeligheten til disse etter at skolehverdagen er over. Konkrete tiltak blir foreslått.

Et variert og tilrettelagt uteareal ved skolen kan ha flere positive effekter:

- Det gir et variert opplæringsmiljø
- Det gir muligheter for allsidige bevegelsesaktiviteter
- Det gir muligheter for sosial læring gjennom samhandling
- Det utgjør et attraktivt møtested for lokalbefolkningen
- Det kan bidra til å redusere vold, mobbing og uro blant elevene
- Det virker stimulerende på trivsel, motivasjon og læring

9.18 Skoleskyss

For å ha rett til gratis skoleskyss, må elever i 1. klasse ha mer enn 2 km skolevei. Elever på 2. – 10. trinn har rett på skoleskyss dersom skoleveien er lenger enn 4 km. Skoleveien skal måles fra inngangsdøren der eleven bor til inngangsdøren på skolen etter korteste vei.

I en undersøkelse av nedlagte skoler i perioden 2006-2015 fant man at etter nedleggingene måtte de fleste elevene ved de nedlagte skolene ha skoleskyss, mens dette var tilfelle for under halvparten av elevene før nedlegging. For de elevene som alt hadde skyss til den tidligere skolen, ble den gjennomsnittlige skysslengden nesten doblet etter nedleggelsen, fra 8 km til 15 km (Solstad og Solstad, 2015).

Lov om folkehelsearbeid (Prop. 90 L, 2010-2011:126) ble innført fra 1. januar 2012. Formålsparagrafen slår fast at loven skal «... bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse», og kapittel 2 tar særlig opp det ansvaret kommunene har i denne sammenhengen. I § 4 heter det at «... kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging og tjenesteyting». Folkehelseloven krever videre i § 5 at kommunen skal skaffe seg «... kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse». Med bakgrunn i dette, skal kommunen både skaffe kunnskap om faktorer som har betydning for folkehelsen, og legge til rette for tiltak som fremmer helse. Gode oppvekstvilkår, tilgang til skole, trygge skoleveier og sosiale møteplasser nevnes som eksempler (Prop. 90 L, 2010-2011:126). Kommuner som planlegger skolestrukturendringer, må skaffe kunnskap om hvordan dette kan påvirke elevenes helse, f.eks. med tanke på skoleskyss, og legge til rette for tiltak som fremmer helse.

Det kan være naturlig å tenke seg at elever som må ha skoleskyss, ikke får like mye daglig fysisk aktivitet som elever som sykler eller går til skolen. Vi finner hos Solstad, K. T., Andrews, T., & Løvland, J. (2016) henvisninger til noen forskningsfunn på området: Elever med skoleskyss er i dårligere fysisk form enn de som kan gå eller sykle, særlig de med over 25 km reisevei. Daglig skoleskyss øker risikoen for ryggplager, og kan redusere balanseevne og bevegelse i rygg og hofteparti. Noen elever kan få fysiske plager eller ubehag under og etter transporten, som f.eks. kvalme eller vondt i hodet, særlig ved reiser over 15 km. Det kan også være en viss sammenheng mellom skoleskyss og økt risiko for overvekt, selv om denne sammenhengen ikke er godt dokumentert i forskningen.

10 Vurdering av fremtidig skolestruktur i Sør-Fron kommune

10.1 Mål og kjennetegn

Som tidligere beskrevet er intensjonen med oppdraget å tilpasse skolestrukturen i kommunen til et fremtidig grunnutdanningsbehov ut fra elevtall, læring, trivsel og kommunens økonomiske rammer. Sør-Fron kommune skal ha en skolestruktur som er bærekraftig og fremtidsrettet både når det gjelder drift og innhold.

På bakgrunn av mandat og behovskartlegging er det valgt følgende mål og kjennetegn for å vurdere de ulike alternativene:

10.1.1 Mål

De seks alternativene som blir utredet, vil ha ulike styrker og svakheter. I rapporten blir de evaluert ut fra fire kategorier, med følgende mål:

1. Læring

- Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)
- Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring
- Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse
- Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap
- Alternativet fremmer robuste lederteam
- Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)

2. Trivsel

- Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)
- Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)

3. Stedsutvikling

- Alternativet tilfredsstillende krav til tilgjengelighet og god infrastruktur og fremmer trygg skolevei
- Alternativet fremmer god sentrumsutvikling
- Alternativet fremmer sosial bærekraft
- Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet

4. Økonomi

- Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur

10.1.2 Kjennetegn

Kjennetegnene er utledet fra teorikapittelet, og viser i korte trekk til ulike faktorer hvert av målene blir evaluert opp mot.

10.1.2.1 Læring

Alternativet tilfredsstillter krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. Oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)

Alle elever har krav på et godt skolemiljø. Både det fysiske og det psykososiale miljøet må være bra nok til å fremme læring. Med fysisk skolemiljø mener vi alt en kan ta, se og føle på rundt deg, slik som lys og lyd, møbler/inventar, renhold osv.

Luftkvalitet, lys, støy, temperatur, hygieniske forhold (vasker, toaletter, dusjer, garderober, renhold), pult- og stolhøyder med mer, skal følge anerkjente fagnormer som er en minstegrense godkjent av faglig kompetente.

Dette betyr for eksempel at:

- Temperaturen bør ligge mellom 19 og 26 grader celsius, og helst ikke over 22 grader celsius
- Støynivået fra tekniske installasjoner bør ikke overstige 32 dB i undervisningsrom støynivået fra utendørs støy og bør ikke overstige 30 dB innendørs
- Arbeidsplassene til elevene (pult og stol, lys etc.) skal være tilpasset hver enkelt elev sine behov – det vil si både høyde, syn, hørsel, funksjonshemninger etc.
- Trapper og ganger bør ha lysstyrke på minst 100 lux; undervisningsrom bør ha minst 300 lux på pulten og 500 lux på tavlen
- Riktig lys på skolen skaper trivsel, velvære og læring. Humør, trivsel og skoleprestasjonsevne er avhengig av lyset. Det er lyset som gir omgivelsene våre form, farge, atmosfære og karakter. Derfor er lyset mye mer enn bare en praktisk ting for at man skal kunne orientere seg og utnytte de mørke timene av døgnet.

Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring

Opplæringsloven slår fast at det skal være gode sammenhenger mellom pedagogiske plattformer, undervisningsformer og det fysiske læringsmiljøet, og at dette er av stor betydning for elevenes læring. Med andre ord skal de fysiske rammebetingelsene støtte opp om at skolen skal kunne realisere sine mål og intensjoner. NOU 2015:8 *Fremtidens skole* beskriver blant annet betingelser ved læringsmiljøet og undervisningen som bidrar til læring. I hovedsak handler dette om at læringen skal være elevaktiv. Aktiv kan bety både å være i bevegelse, men like mye å være kognitivt aktiv – i motsetning til å være en passiv lytter. Det handler om at elevene skal «sitte i førersetet» i egen læring. Samfunnet og arbeidslivet endrer seg, med ny teknologi, ny kunnskap samt nye utfordringer. I dette bildet trenger vi elever som reflekterer, er kritiske, utforskende og kreative.

Dersom man bare har et klasserom og kanskje et grupperom, så er det begrenset hvor differensiert, variert og tilpasset en kan legge til rette opplæringen, og lærer kan ofte ende opp med å fortelle, jobbe i lærebok, vise film, etc. Det å skulle la 25 elever holde en muntlig presentasjon, eventuelt utføre forsøk i naturfag, krever helt andre rammebetingelser.

Et fremtidsrettet skolebygg stiller også krav til fleksibilitet og elastisitet; bygningsmassens muligheter for å kunne møte endrede behov, nye krav og nye brukere, for eksempel endringer i elevtall.

Vi kan slå fast at fysiske rammebetingelser som spiller på lag med pedagogisk plattform, med tanke på elevsyn og metodikk, er avgjørende for at lærer skal kunne utøve arbeidet sitt etter intensjonen og samfunnets forventninger for øvrig. Læringsareal som legger til rette for varierte arbeidsformer, i ulike rom, der elevene ikke nødvendigvis jobber med de samme tingene har også stor betydning for grenseoppgangen mellom tilpasset undervisning og spesialundervisning. Dette vil selvsagt også avhenge av lærers kompetanse til å ta i bruk rammebetingelsene sitt potensiale for tilpasset opplæring i tråd med nye fagplaner, LK20.

Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse

Vi vet at læreren er den viktigste faktoren for en elevs læring. Vi vet også at det kan være utfordrende for små kommuner/skoler å rekruttere nødvendig kompetanse, jf. nye kompetansekrav til lærerne. Med tanke på de nye kompetansekravene til lærere er det også lettere for mer attraktive skoler å fylle stillinger og fag, da det fra 2025 kreves 30 studiepoeng for å undervise i samisk, norsk, engelsk og matematikk på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet, samt 30 studiepoeng i alle andre fag på ungdomstrinnet. Dette betyr at en kommune som Sør-Fron må ha en bevisst strategi for hvordan en skal imøtekomme behovet for rekruttering i årene fremover.

Vi vet også av forskning at skolens kvalitet avhenger av skolens kompetanser og attraktivitet. Dette henger sammen. Skolens kompetanser henviser blant annet til hvor godt skolen fungerer som en lærende organisasjon og tilfredsstillende kompetansekravene til lærere. I denne sammenheng kan skolestørrelse være av betydning, fordi større skoler har flere ansatte, et større lederteam og dermed et større handlingsrom til å fylle opp lærernes stillinger og få timeplaner og krav til kompetanse til å gå opp.

Skolens attraktivitet handler blant annet om undervisningstilbud, lærertetthet, profesjonsfelleskap og rekruttering. Personalets sammensetning med tanke på kjønn og alder, er også viktig for hvor attraktiv skolen er som arbeidssted for potensielle søkere. I tillegg kan en skole med jevnere kjønnsfordeling og med lærere i ulike aldre gi elevene et mangfold av rollemodeller å speile seg i. Dette er viktig for elevenes læring og trivsel. Det er grunn til å tro at skoler som oppleves som mer attraktive arbeidssteder lettere vil finne lærere som innfrir disse kravene.

Med tanke på videreutdanning for lærere som ønsker mer kompetanse er det lettere å fylle opp vikarstillinger på en skole der mange lærere tar videreutdanning, så her spiller skolestørrelse inn.

Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap

Dette målet må sees i sammenheng med ovennevnte mål om rekruttering av lovpålagt kompetanse. Overordnet del i fagfornyelsen erstatter generell del av læreplanverket og gjelder fra skolestart i 2020 for alle trinn. Den overordnede delen har status som forskrift sammen med resten av læreplanverket, og må leses i lys av opplæringsloven og annet relevant regelverk som gjelder for opplæringen i skole og lærebedrift. Overordnet del beskriver hvilke verdier og prinsipper grunnopplæring skal bygge på. Profesjonsfaglig fellesskap er et grunnleggende prinsipp for skolens praksis som er beskrevet i overordnet del. Skolen som samfunnsinstitusjon er forpliktet til å bygge på og praktisere verdiene og prinsippene for grunnopplæringen. Skoleeiere, skoleledere og lærere har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i skole.

Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag. Profesjonen og den enkelte lærer forvalter et ansvar for å utøve skjønnet i komplekse spørsmål. Lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger. Utøvelse og utvikling av det profesjonelle skjønnet skjer både individuelt og sammen med andre. Et profesjonsfaglig fellesskap forutsetter blant annet et fagmiljø som gir rom for nettopp å utvikle et profesjonsfaglig fellesskap, her med tanke på kvalifiserte lærere.

For å få til dette, kreves arealer som er fysisk tilrettelagt for profesjonelle fellesskap med teamarbeidsplasser og gode møteplasser, samt felles og fleksible læringsarealer der man i stor grad kan samhandle om både undervisning, planlegging og evaluering.

Alternativet fremmer robuste lederteam

Lederteamet vil ha en nøkkelrolle for å legge til rette for et profesjonsfaglig fellesskap, og det profesjonelle samarbeidet ved skolene forutsetter god ledelse.

Vi har satt som mål for en fremtidsrettet skolestruktur at skolens ledergruppe skal ha nødvendige kompetanser, og samlet sett pr. skole ha nok kapasitet til å kunne ivareta ledelsesoppgavene på en tilfredsstillende måte. Å lede kunnskapsorganisasjoner, og å stå i krysspresset mellom ulike forventninger og behov, er en svært kompleks og krevende oppgave. Desto viktigere er det med tilstrekkelig kompetanse og ressurser (tid) for å ivareta denne funksjonen.

God ledelse prioriterer utvikling av samarbeid og relasjoner for å bygge tillit i organisasjonen. Skolens ledelse skal gi retning for og tilrettelegge for elevenes og lærernes læring og utvikling. Skoleledelsen skal lede det pedagogiske og faglige samarbeidet mellom lærerne, og bidra til å utvikle et stabilt og positivt miljø der alle

har lyst til å yte sitt beste. Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg.

God skoleutvikling krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar, og et profesjonsfellesskap som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling. Alle ansatte i skolen må ta aktivt del i det profesjonelle læringsfellesskapet for å videreutvikle skolen. Det innebærer at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger som grunnlag for målrettede tiltak. Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur.

Større lederteam vil kunne ivareta behovet for komplementære egenskaper, kompetanser og ferdigheter som samlet kan bidra til å løse det komplekse oppdraget i skolen.

Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten

Skolen er ikke alene om å ha ansvar for barn og unges lærings- og oppvekstmiljø. Det er et gjensidig ansvar i førstelinjetjenesten å samarbeide om barn og unges oppvekst- og læringsmiljø. Skolehelsetjenesten skal blant annet delta i skolens arbeid med å planlegge tiltak på universelt-, gruppe- og individnivå. Skolehelsetjenesten skal ha et systemrettet samarbeid med skolen for å bidra til å sikre elevene et godt fysisk og psykososialt miljø. PPT har på samme måte som skolehelsestjenesten både et individrettet- og et systemrettet ansvar for barn og unge. PPT skal ha gode faglige kunnskaper om ulike vansker som kan oppstå for barn og unge, herunder barn og unge med risikoatferd. PPT har videre et utstrakt ansvar for å bidra til å skape helhetlig sammenheng i tverrfaglige tjenester rundt barn og unge, og samarbeide med skolene for forebygging av uønsket atferd. Barnevernet skal bidra til at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Barnevernet skal derfor gi hjelp og omsorg til barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling.

For å lykkes i det forpliktende samarbeidet, vil det være hensiktsmessig å se på ulike faktorer som fremmer eller hemmer et optimalt samarbeid. Fysiske rammer og praktiske avstander kan blant annet føre til at ressursene ikke blir utnyttet optimalt, og manglende samlokalisering kan være et hinder for samhandling mellom hjelpe- og støttetjenestene.

10.1.2.2 Trivsel

Alternativet tilfredsstillt krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel

Vi vet at trivsel og læring er to begreper som er gjensidig avhengige av hverandre. Det er vanskelig å lære hvis en ikke er trygg og trives.

Vi har i denne delen av vurderingen konstruert et skille mellom det tekniske fysiske miljøet (lyd, lys og luft), og på den andre siden den driftsmessige delen av det fysiske miljøet, som renhold og annet vedlikehold. Vi

vurderer også *nok plass* (m²) som en variabel, f.eks. utfra antall elever, klasser, fellesareal, universell utforming, kantine, mulighet for å «trekke seg tilbake», grupperom, etc. Tilgang på elevtoaletter betyr også noe for trivselen i en elevs skolehverdag. Er det nok toaletter? Er de funksjonelle med tanke på plassering, lukt og lyd? Hvordan er renhold osv.?

Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel

Vi vet at gode utearealer reduserer omfanget av vold, mobbing og uro blant elevene, og stimulerer til trivsel, motivasjon og læring. Forskning viser at mobbing reduseres kraftig når fellesarealene omformes til allsidige utearealer der elevene kan finne en arena de trives i og behersker. Det betyr blant annet at det må være et differensiert utemiljø og et mangfold av aktivitetsmuligheter tilpasset både alder, forutsetninger og interesser. Erfaringer viser at konflikter mellom elevene kan oppstå i utearealet i løpet av pausene, og at disse konfliktene tas med inn i klasserommet og forstyrrer læringsarbeidet.

Et variert og tilrettelagt uteareal ved skolen kan ha flere positive effekter:

- Det gir et variert opplæringsmiljø
- Det gir muligheter for allsidige bevegelsesaktiviteter
- Det gir muligheter for sosial læring gjennom samhandling
- Det utgjør et attraktivt møtested for lokalbefolkningen
- Det kan bidra til å redusere vold, mobbing og uro blant elevene
- Det virker stimulerende på trivsel, motivasjon og læring

10.1.2.3 Stedsutvikling

Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet

Barns sikkerhet må være i fokus. Det er viktig at barn har en trygg skolevei. Både for de som går, sykler, kommer med buss og bil. Det bør være tilrettelagt med gang og sykkelveier og trygge veikrysninger i nærheten av skolene. Dette sørger for at det er færre som har behov for å bli kjørt til skolen noe som igjen er bra for å unngå unødvendig bilbruk i nærhet av skolene. Gode og trygge skoleveier legger til rette for og stimulerer til bevegelse, som igjen fremmer folkehelse.

Det må også være en oversiktlig trafikksituasjon med parkeringsplasser, med god fremkommelighet for skolebuss for å unngå uheldige og farlige situasjoner mellom biler og myke trafikanter. Vi ser på beliggenheten til skolene i forhold til tilgjengeligheten for bevegelseshemmede. Er skoleplassen fremkommelig for

rullestolbrukere? Kan barn med funksjonsnedsettelse komme seg til skolen selv eller er de avhengige av å bli kjørt?

Alternativet fremmer god sentrumsutvikling

God stedsutvikling er viktig for trivsel, trygghet, bosetting og næringsutvikling. Kommuner som lykkes med å utvikle attraktive og levende byer og tettsteder har en større mulighet til å skape engasjerte innbyggere og får folk til å føle mer tilhørighet og stolthet over sitt hjemsted. Kvalitetsfull videreutvikling av sentrumene som levende knutepunkter er viktig i dette arbeidet. Dette er blant annet viktig i arbeidet for å motvirke fraflytting.

Alternativet fremmer sosial bærekraft

Å fremme sosial bærekraft i kommuner, handler om hvordan kommunen skal bli et best mulig sted for flest mulig. Stedene vi bor, jobber og oppholder oss har stor betydning for vår helse og livskvalitet. Det blir viktig med tilgjengelige og inkluderende lokalsamfunn som er tilrettelagt for tilhørighet og trivsel. Folk skal føle seg trygge og ivaretatt.

Alternativet fremmer tilpasningsdyktighet

Et godt tilpasningsdyktig skolebygg med god plassering gjør at det er lettere å takle en eventuell oppgang eller nedgang i for eksempel elevtall. Det blir viktig å ha mulighet til å kunne sambruke rom med miljøet rundt, leie ut lokaler som eventuelt skulle bli overflødige, eller ha mulighet for å bygge til om det skulle bli nødvendig.

I denne delen tar vi ikke opp temaet tilpasningsdyktige bygg i form av hvor fleksible oppbygningen av bygget er ved for eksempel endring av læreformer, trender eller nye bruksområder.

10.1.2.4 Økonomi

Byggekostnader

Kommunen ønsker seg en fremtidsrettet barneskole. Denne delen beskriver hvilke byggekostnader kommunen kan forvente seg å få ved å bygge en helt ny skole eller å rehabilitere og bygge til en av de eksisterende skolene til å bli en fremtidsrettet skole. Prisene er veiledende, men vil gi et godt sammenligningsgrunnlag til de forskjellige alternativene.

WSP/RIK arkitekter har studert plantegningene og vært på befaring på de eksisterende skolebyggene. Ut fra dette grunnlaget er det gitt en formening om hvilke bygningsdeler som er fornuftig å beholde og hva som bør rives i de eksisterende byggene.

Det er lagt ved en kalkyle for bygge-, og driftskostnader i Vedlegg C – kalkyle.

Driftsutgifter

Det er i utgangspunktet dyrere å drifte flere mindre skoler, med tanke på lønn, strøm og vedlikehold. I denne rapporten er det ikke beregnet driftsutgiftene til de forskjellige alternativene.

Nødvendig infrastruktur

I en kostnadsvurdering er det viktig å ta med hvilke ekstra kostnader kommunen må forvente seg å få på infrastruktur (her tenkt veier og gang- og sykkelveier) i tillegg til byggekostnader. I noen av alternativene bør det kanskje skje forbedringer på dagens infrastruktur og i noen vil det måtte anlegges ny.

I de forskjellige alternativene er det antydnet hvilke tiltak dette omhandler. Det er ikke beregnet kostnader til ny eller forbedret infrastruktur.

Mål og kjennetegn i tabell

Kategori	GM*	Mål	Kjennetegn oppsummert
Læring		Alternativet tilfredsstillt krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. Oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillt krav til: - lyd - lys - luft
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillt krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid)
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet - samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk
Trivsel		Alternativet tilfredsstillt krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. Oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.)

			<ul style="list-style-type: none"> - møteplasser - funksjonelle garderober og WC - universell utforming - vedlikehold
		Alternativet tilfredsstillende krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. Oppl.l. §9a)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktlig uteareal
Steds- utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. - at man forhindrer unødvendig bilbruk. - At det er tilrettelagt for bevegelsehemmede.
		Alternativet fremmer god sentrumsutvikling	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - et styrket sentrum. - mulighet for bolig-fortetting i området. - en mer attraktiv kommune.
		Alternativet fremmer sosial bærekraft	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet. Ung-gammel, integrering,... - å øke tilhørighet til stedet/kommunen. - å skape sosiale møteplasser
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - Et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. - Sambruk/Deling av funksjoner
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur	

* Grad av måloppnåelse

Ovennevnte mål og kjennetegn skal være med på å danne et kvalitativt kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag for vurderinger og anbefalinger i rapporten. I tillegg vil innspill fra brukermedvirkningsprosessene være en svært viktig kilde for våre råd om fremtidig skolestruktur.

10.1.3 Grad av måloppnåelse

Høy		Valgt løsning vurderes å nå målsetning i høy grad.
Nokså høy		Valgt løsning vurderes å nå målsetning i nokså høy grad.
Middels		Valgt løsning vurderes å nå målsetning i middels grad.
Nokså lav		Valgt løsning vurderes å nå målsetning i nokså lav grad.

Lav		Valgt løsning vurderes å nå målsetning i lav grad.
-----	--	--

Alternativene blir vurdert på en skala fra høy til lav grad av måloppnåelse, med fargekoding fra grønt til rødt. Det er viktig å påpeke at dette ikke handler om gode eller dårlige skoler. Fargeskalaen er en metodikk for å kunne skille alternativene, sterke og svake sider, samt for å visuelt synliggjøre hvilke alternativ som utpeker seg som de mest hensiktsmessige og beste løsningene. Evalueringen bygger på forskning, analyser, lover og forskrifter, brukerinnspill, kostnadsvurderinger og faglig skjønn.

10.2 Alternativ 0: Bevare nåværende struktur

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM*	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillende krav til: - lyd - lys - luft	Byggene på Harpefoss og Midtbygda bærer preg av å være påbygd i ulike faser, og bygningsmassen har derfor ulike kvaliteter. Ventilasjonsanleggene er rimelig nye i begge skolene. På Harpefoss skule har noen av klasserommene lite dagslys. Ungdomsskolen har et tilfredsstillende fysisk læringsmiljø.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillende krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur	Harpefoss og Midtbygda mangler tilgang til spesialrom som musikk og naturfag. Dette må etableres på begge skolene. Generelle læringsareal er lite tilrettelagt for ulike soner, fleksibilitet og variert og elevaktiv læring. Det er dårlig infrastruktur i forhold til digital læring, noe som krever en betydelig oppgradering, særlig m.t.p. strøm og nettpunkter. Skolene har enkel tilgang på naturen som læringsarena.

				Ungdomsskolen har god tilgang til spesialrom, idrettsanlegg og svømmehall. De generelle læringsarealene er likevel ikke fleksible, og innbyr i mindre grad til variert og elevaktiv læring.
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid) 	Skolene er forholdsvis små, og det vil kunne være lettere å rekruttere robuste fagmiljøer på større skoler. Det kan være en utfordring å få dekket det samlede kompetansebehovet på små skoler.
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet - samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen 	Det er i dag nok areal til lærerarbeidsplasser, men kontorene er ikke hensiktsmessig plassert og innbyr ikke til utstrakt samhandling. Det mangler f.eks. gode møteareal i tilknytning til lærerarbeidsplassene. Det er en viktig premisse i gjeldene overordnet del at skolen har et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. Det er få lærere som kan samhandle om elevgruppene. Det vil være krevende å løse dette gjennom ombygging og utbedring av eksisterende areal.
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	Skolene er forholdsvis små, og det vil være begrenset hvor store lederteam man har på hver skole. Man har færre personer og kompetanser å spille på i ledelsen enn på større skoler.
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	Fordeling på flere skoler, gjør arbeidsdagen mindre effektiv for ansatte i førstelinjetjenesten, f.eks. PPT og helsesykepleier. De må bruke mer av arbeidsdagen til transport og logistikk, og forholde seg til ulike systemer og ansatte på ulike skoler. Dermed blir også tilgjengeligheten til hjelpetjenestene dårligere for skolens elever og ansatte. Alle skolene trenger

				opprusting av arealene til hjelpetjenesten. PPT og BVT er i dag del av et interkommunalt samarbeid mellom nabokommuner i regionen, og den enkelte medarbeider kan i dag ha flere enheter og kommuner å forholde seg til.
Trivsel		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser - funksjonelle garderobes og WC - universell utforming - vedlikehold 	Både Harpefoss og Midtbygda vil trenge betydelige oppgraderinger for å ha nok plass og gode nok læringsareal for dagens og framtidens skole. Skolene mangler egne elevgarderober. Skolene må oppgraderes for å tilfredsstillende krav til universell utforming. Ungdomsskolen har tilfredsstillende læringsareal. Skolene mangler et «hjerne» som binder sammen funksjonene i skolen og som kan tjene som møteplass og identitetsskaper.
		Alternativet tilfredsstillende krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktlig uteareal 	Det er kvalitative variasjoner fra skole til skole hva gjelder uteområde, med tanke på areal, lekeapparat, variasjonsmuligheter m.m. Harpefoss skule: Fint og stort skoleområde med nærhet til marka sommer og vinter. Midtbygda skule: Mye sol (hele vinteren) og utsikt. Variert, men lite uteområde. Mulighet til å bruke nærliggende jorder til utelek. Ungdomsskolen: Har gode ballbaner. Mangler variert leke- og oppholdsareal, men med potensiale.
Steds- utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk. - at det er tilrettelagt for bevegelseshemmede. 	Begge barneskolene ligger med gode gang- og sykkelveier ca 2 km fra hvert sitt sentrum. Det bør vurderes om det må tilrettelegges for gang - og sykkelveier på veier fra andre retninger. Det er mye oppover og nedoverbakker for elever som skal sykle og gå til skolene. Utenom skoletid er det ikke mulig å komme med buss og det blir naturlig å bruke bil for mange.

				<p>Harpefoss har gode parkeringsmuligheter og er godt tilrettelagt for skolebusser.</p> <p>Dette er et problem ved Midtbygda. For bevegelseshemmede kan det bli vanskelig å komme seg til barneskolene uten bil.</p> <p>Ungdomskolen ligger sentralt plassert ved sentrumsbebyggelsen i Harpefoss. Her er det allerede godt tilrettelagt med sykkel- og gangveier, bussholdeplass og trygge krysninger av hovedvei.</p>
		Alternativet fremmer god sentrumsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Alternativet legger til rette for: - et styrket sentrum. -mulighet for bolig-fortetting i området. -en mer attraktiv kommune 	<p>Barneskolene ligger for langt unna sentrumene i Hundorp og Harpefoss tettsteder, til å påvirke sentrumsutvikling i stor grad.</p> <p>Plasseringene ligger i landbruksområder der det ikke er mange som bor i umiddelbar nærhet. Det betyr at mange barn har lengre skolevei og at mange må bruke bil for å oppsøke evt. andre aktiviteter skolebygget brukes til.</p> <p>Skolebyggene kan være til stor betydning som sosialt møtested for nærmiljøet.</p>
		Alternativet fremmer sosial bærekraft	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet. Ung-gammel, integrering,... -å øke tilhørighet til stedet/kommunen. -å skape sosiale møteplasser 	<p>Foruten å være et viktig møtested for dem som bor i områdene, ligger barneskolene for langt unna sentrum til å fungere som et sosialt midtpunkt i Sør-Fron.</p>
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -sambruk/deling av funksjoner 	<p>Harpefoss skule ligger like ved avkjøring til E6 og ved næringsområde.</p> <p>Ved en evt. fremtidig elevnedgang kan overskuddslokaler ha mulighet til å leies ut til næring.</p> <p>Ved evt. fremtidig økt behov for tilbygg har skolen stor nok tomt til å bygge på.</p>

			<p>Ved en evt fremtidig elevnedgang på Midtbygda skule ligger tomten upraktisk til for annen bruk av overskuddslokaler så lenge skolen er virksom.</p> <p>Ved evt. fremtidig behov for tilbygg kan skolen få utfordringer pga liten tomt.</p> <p>Begge skolene kan sambruke rom med lokale foreninger og til eventuelle arrangementer.</p>
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur	<p>Det blir meget dyrt å ombygge og bygge til på begge barneskolene. Begge skolene trenger store tiltak for å bli oppgraderte til godt fungerende skolebygg. I dette tilfellet må kommunen drifte og vedlikeholde tre skolebygg i tillegg til at de vil trenge flere lærere enn i alternativer med nedgang til 1 eller 2 skoler.</p>

*GM i tabellen betyr grad av måloppnåelse

10.3 Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillende krav til: - lyd - lys - luft	Harpefoss skule bærer preg av å være utvidet og påbygd i ulike faser. Det må antas at en totalrenovering vil bedre det fysiske læringsmiljøet med tanke på lys, lyd, luft samt logistikk og bevegelse. Men ved å gjenbruke store deler av eksisterende bygningsmasse, vil man streve med å få en optimal løsning på linje med et nytt bygg. Det er dårlig infrastruktur i forhold til digital læring på skoleanlegget, noe som krever en betydelig oppgradering, særlig med tanke på strøm og nettpunkter.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillende krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur	Skolen mangler tilgang til spesialrom som musikk, naturfag og fellesareal. Dette må bygges nytt på aktuell skole, og antas å få tilfredsstillende kvalitet. Generelle læringsareal er lite tilrettelagt for ulike soner, fleksibilitet og variert og elevaktiv læring. Rehabiliteret bygg lar seg vanskelig tilpasse en mer fremtidsrettet utforming med varierte og fleksible læringsarealer. Det er dårlig infrastruktur i forhold til digital læring på skoleanlegget, noe som krever en betydelig oppgradering, særlig med tanke på strøm og nettpunkter. En rehabiliteret skole vil trolig måtte leve med en langstrakt bygningskropp med store avstander mellom funksjoner. Skolen har enkel tilgang på naturen som læringsarena. Arealene legger i liten grad til rette for inkluderende spesialundervisning innenfor læringsfellesskapet.
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser	Det vil kunne være lettere å rekruttere robuste fagmiljø som dekker det samlede kompetansebehovet på en stor barneskole.

			- god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid)	
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet - samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen 	<p>Det er en viktig premis i gjeldene overordnet del at skolen har et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.</p> <p>På barnetrinnet kan flere voksne i større grad samhandle om elevene på et trinn. Det blir lettere enn i dag å sikre rasjonell bruk av lærerressurser. På ungdomstrinnet vil det fremdeles være et relativt lite fagmiljø.</p> <p>Rehabiliteret Harpefoss skule vil ha nok areal til arbeidsplasser for lærerne, men kontorene er ikke hensiktsmessig plassert i forhold til elevene sine hjemmeområder/trinnareal.</p> <p>Det mangler f.eks. gode møteareal i tilknytning til lærerarbeidsplassene. Dette vil kunne løses bedre ved en rehabilitering, men den fysiske avstanden mellom personal og elevene lar seg vanskelig løse på en fullgod måte.</p>
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	<p>Lederteamet på en samlet barneskole vil ha større forutsetninger for å ivareta og utøve de komplekse lederoppgavene. En vil kunne få et større organisatorisk spillerom.</p> <p>Situasjon på ungdomskolen blir den samme, med en forholdsvis liten ledergruppe.</p>
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	<p>Sammenslåing av barneskolene vil øke effektiviteten / tilgjengeligheten for skolene samlet sett. Nåværende barnehage er samlokalisert med Harpefoss skule, noe som er en fordel i denne sammenhengen.</p> <p>Det forutsettes at det etableres egnede arealer for tjenesten for sammenslått barneskole.</p>
Trivsel		Alternativet tilfredsstiller krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser 	<p>Barneskolen vil trenge betydelige oppgraderinger for å ha nok plass og gode nok læringsareal etter dagens og framtidens behov. Barneskolen mangler egne elevgarderober og må oppgraderes for å tilfredsstille krav til universell utforming og krav til «ren skole» jamfør krav i miljørettet helsevern.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - funksjonelle garderober og WC - universell utforming - vedlikehold 	<p>Barneskolen mangler et hjerte som binder sammen funksjonene i skolen og som kan tjene som møteplass og identitetsskaper. Skolen har for liten gymsal.</p> <p>Det blir krevende og kostbart å rehabilitere Harpefoss skole til en fremtidsrettet skole med å beholde de eksisterende byggene. Rom og funksjonsplan for «dagens skole» er bygd opp etter en helt annen logikk og funksjon.</p> <p>Det vil bli nødvendig å rive noen av byggene for å få til en velfungerende skole.</p>
		Alternativet tilfredsstillende krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	<p>Alternativet ivaretar behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktig uteareal 	<p>Harpefoss skule har en stor og fin tomt med nærhet til friluftsområder. Godt nærområde som inviterer til fysisk aktivitet og trivsel. Adkomsten må sies å være god.</p> <p>Uteområde vil fint kunne tilpasses de ulike aldersgrupper og legge til rette for variert aktivitet. Utearealet i seg selv er også tilstrekkelig stort nok til å samle alle elevene på barnetrinnet i Sør-Fron.</p>
Steds- utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk - at det er tilrettelagt for bevegelseshemmede 	<p>Det er i dag betydelig flere elever ved Midtbygda skule enn ved Harpefoss skule.</p> <p>Ved å samle elevene på Harpefoss skule, vil samlet behov for skoleskyss øke betraktelig. Flere elever vil være avhengig av buss enn ved dagens struktur.</p> <p>Den totale bussrunden blir kortere da en kun skal innom 2 stopp, kontra dagens skyssordning hvor elever følger hele ruten.</p> <p>Det vil bli en mer effektiv skoleskyss; mange venter lenge på bussen i dag.</p> <p>Harpefoss skule ligger lett tilgjengelig ved E6 og avkjøring fra denne. Skolen ligger 2km fra Sør-Fron kulturhus og svømmehallen. Det er godt tilrettelagt for gående og syklende på denne strekningen.</p> <p>Det er få som bor i direkte nærhet til skolen og dette kan føre til at mange tar bil istedenfor å gå eller sykle.</p> <p>Skolen har gode parkeringsmuligheter og er godt tilrettelagt for skolebusser.</p> <p>For bevegelseshemmede kan det bli vanskelig å komme seg hit uten bil.</p>

				Deler av skoleområdet er lett tilgjengelig for bevegelseshemmede.
		Alternativet fremmer god sentrumsutvikling	Alternativet legger til rette for: - et styrket sentrum. -mulighet for bolig-fortetting i området. -en mer attraktiv kommune	Skolen ligger for langt unna sentrum til å påvirke sentrumsutvikling i stor grad. Plasseringen ligger ikke sentralt i forbindelse med der flest mennesker bor i Sør-Fron. Det er få boliger i direkte nærhet til skolen. På grunn av beliggenhet i landbruksområde er det ikke mulig med mye boligfortetting. Det betyr at mange barn har lengre skolevei og at mange må kjøre hit for å oppsøke evt andre aktiviteter skolebygget brukes til. Skole og gymsal kan være til stor verdi for lokale foreninger eller idrettslag.
		Alternativet fremmer sosial bærekraft	Alternativet legger til rette for: -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet. Ung-gammel, integrering,... -å øke tilhørighet til stedet/kommunen. -å skape sosiale møteplasser	Foruten kvaliteten som nærskole, ligger skolen for langt unna sentrum til å fungere som et sosialt midtpunkt i Sør-Fron. Harpefoss har et grendehus i nærheten av skolen som fungerer som sosialt møtetsted for lokale foreninger og omboende.
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	Alternativet legger til rette for: - Et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -Sambruk/deling av funksjoner	Tomta ligger like ved avkjøring til E6 og ved næringsområde. Ved en evt fremtidig elevnedgang kan overskuddslokaler ha mulighet til å leies ut til næring. Ved evt fremtidig behov for tilbygg har skolen stor nok tomt til å bygge på. I dag kan skolen sambruke rom med lokale foreninger og til eventuelle arrangementer.
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur		Det blir dyrt å ombygge og bygge til Harpefoss skule for at den skal bli et godt fungerende skolebygg. Kommunen må drifte og vedlikholde 2 skolebygg; barneskolen og ungdomsskolen.

10.4 Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillende krav til: - lyd - lys - luft	Midtbygda skule bærer preg av å være utvidet og påbygd i ulike faser. Det må antas at en totalrenovering vil bedre det fysiske læringsmiljø med tanke på lys, lyd, luft, samt logistikk og bevegelse. Men ved å gjenbruke store deler av eksisterende bygningsmasse, vil man streve med å få en optimal løsning på linje med et nytt bygg.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillende krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur	Skolen mangler tilgang til spesialrom som musikk, naturfag og fellesareal. Dette må bygges nytt på aktuell skole, og antas å få tilfredsstillende kvalitet. Generelle læringsareal er lite tilrettelagt for ulike soner, fleksibilitet og variert og elevaktiv læring. Rehabilitering bygg lar seg vanskelig tilpasse en mer fremtidsrettet utforming med varierte og fleksible læringsarealer. Det er dårlig infrastruktur i forhold til digital læring på skoleanlegget, noe som krever en betydelig oppgradering, særlig med tanke på strøm og nettpunkter. Skolen har enkel tilgang på naturen som læringsarena.
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid)	Det vil kunne være lettere å rekruttere robuste fagmiljø som dekker det samlede kompetansebehovet på en stor barneskole. Ungdomsskolen vil fremdeles ha et forholdsvis lite fagmiljø.
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet	Det er en viktig premisse i gjeldene overordnet del at skolen har et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. På barnetrinnet kan flere voksne i større grad samhandle om elevene på et trinn. Det blir lettere

			<p>- samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen</p>	<p>enn i dag å sikre rasjonell bruk av lærerressurser. På ungdomstrinnet vil det fremdeles være et relativt lite fagmiljø.</p> <p>Både ungdomsskolen og rehabilitert Midtbygda skule vil ha nok areal til arbeidsplasser for lærerne, men kontorene er ikke hensiktsmessig plassert i forhold til elevene sine hjemmeområder/trinnareal.</p> <p>Det mangler for eksempel gode møteareal i tilknytning til lærerarbeidsplassene. Dette vil kunne løses bedre ved en rehabilitering, men den fysiske avstanden mellom personal og elevene lar seg vanskelig løse på en fullgod måte.</p>
		Alternativet fremmer robuste lederteam	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	<p>Lederteamet på barneskolen vil ha større forutsetninger for å ivareta og utøve de komplekse lederoppgavene. En vil kunne få et større organisatorisk spillerom.</p> <p>Situasjon på ungdomskolen blir den samme, med en forholdsvis liten ledergruppe.</p>
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	<p>Sammenslåing av barneskolene vil øke effektiviteten / tilgjengeligheten for skolene samlet sett.</p> <p>Det forutsettes at det etableres egnede arealer for tjenesten i en sammenslått barneskole.</p>
Trivsel		Alternativet tilfredsstiller krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	<p>Alternativet ivaretar behov for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser - funksjonelle garderobes og WC - universell utforming - vedlikehold 	<p>Barneskolen vil trenge betydelige oppgraderinger for å ha nok plass og gode nok læringsareal etter dagens og framtidens behov. Barneskolen mangler egne elevgarderobes og må oppgraderes for å tilfredsstille krav til universell utforming og krav til «ren skole» jamfør krav i miljørettet helsevern.</p> <p>Barneskolen mangler et hjerte som binder sammen funksjonene i skolen og som kan tjene som møteplass og identitetsskaper.</p> <p>En totalreovering vil bedre innemiljøet, men det er ikke realistisk at en vil oppnå de samme kvalitetene som ved et nytt skoleanlegg. Rom og funksjonsplan for «dagens skole» er bygd opp etter en helt annen logikk og funksjon.</p> <p>For å få til en bærekraftig og fremtidsrettet skole vil det bli nødvendig å rive noen av de eksisterende byggene.</p>
		Alternativet tilfredsstiller krav til et godt fysisk utemiljø som	Alternativet ivaretar behov for:	Skolen har i dag et funksjonelt uteområde med ulike soner som innbyr til variert lek.

		fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	<ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktlig uteareal 	<p>I vinterhalvåret får skolen disponere landbruksareal inntil skolen som akebakke, og lysløype ligger i umiddelbar nærhet.</p> <p>Uteområdet er begrenset av omkringliggende landbruksareal. Behovet for flere parkeringsplasser kan gå på bekostning av elevenes lekeareal.</p>
Steds- utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk. - At det er tilrettelagt for bevegelseshemmede. 	<p>Midtbygda skule ligger i gangavstand, ca 1km fra kommunehuset og sentrumsbebyggelsen i Hundorp tettsted. Med bil er det ca 2km.</p> <p>Skolen ligger med avkjøring fra Kongsveien som er hovedakse mellom Lia-Hundorp-Harpefoss. med adkomst fra Øverbygdsveien. Øverbygdsveien har en forholdsvis sterk stigning på strekningen opp til skolen. Pga stigningen blir det for mange naturlig å bruke bil istedenfor sykkel eller å gå.</p> <p>Det er få som bor i direkte nærhet til skolen og dette vil føre til at mange får lengre skolevei.</p> <p>Skolen har for liten parkeringsplass og det må tilrettelegges for stopp og snuplass for skolebuss. I tillegg bør det vurderes utbedring av fortau langs vei som kommer nordfra.</p> <p>For bevegelseshemmede er det vanskelig å komme seg hit uten bil.</p> <p>Skoleområdet er i seg selv greit tilgjengelig.</p>
		Alternativet fremmer sentrumsutvikling	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et styrket sentrum. -mulighet for bolig-fortetting i området. -en mer attraktiv kommune 	<p>Skolen ligger for langt unna sentrumsbebyggelsen i Hundorp tettsted til å påvirke sentrumsutvikling i stor grad.</p> <p>Det er få boliger i direkte nærhet til skolen. Grunnet beliggenhet i landbruksområde er det ikke mulig med mye boligfortetting. Det betyr at mange barn har lengre skolevei og at mange må kjøre hit for å oppsøke eventuelt andre aktiviteter skolebygget brukes til.</p> <p>Skole og gymsal kan være til stor verdi som nærskole og sosialt sted for de som bor i nærheten.</p>
		Alternativet fremmer sosial bærekraft	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i 	<p>Foruten kvaliteten for å kunne brukes som nærskole og møtested for omboende, ligger skolen for langt unna sentrum til å fungere som et sosialt midtpunkt i Sør-Fron.</p>

			<p>samfunnet. Ung-gammel, integrering,...</p> <p>-å øke tilhørighet til stedet/kommunen.</p> <p>-å skape sosiale møteplasser</p>	
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -sambruk/deling av funksjoner 	<p>Ved en evt fremtidig økt kapasitet og nødvendighet for tilbygg kan skolen få utfordringer pga liten tomt.</p> <p>Ved en evt fremtidig elevnedgang ligger tomten upraktisk til for annen bruk av overskuddslokaler.</p> <p>I dag kan skolen sambruke rom med lokale foreninger og til eventuelle arrangementer.</p>
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur		<p>Det blir dyrt å ombygge og bygge til Midtbygda skule for at den skal bli et godt fungerende skolebygg.</p> <p>Kommunen må drifte og vedlikholde to skolebygg; barneskolen og ungdomsskolen.</p>

10.5 Alternativ 3: 1. - 4. samles på Harpefoss skule, 5. - 7. på Midtbygda skule

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.i. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillende krav til: - lyd - lys - luft	Byggene på Harpefoss og Midtbygda bærer preg av å være utvidet og påbygd i ulike faser, og bygningsmassen har derfor ulike kvaliteter. Ventilasjonsanleggene er rimelig nye i begge bygg. Nye bygg vil gi langt bedre forhold med tanke på lyd, for eksempel lydsmitte og akustikk.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillende krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur	Byggene mangler tilgang til spesialrom som musikk og naturfag. Dette må bygges nytt på begge skolene. Generelle læringsareal er lite tilrettelagt for ulike soner, fleksibilitet og variert og elevaktiv læring. Arealene legger i liten grad til rette for inkluderende spesialundervisning innenfor læringsfellesskapet. Det er dårlig infrastruktur i forhold til digital læring på begge skoleanleggene. Begge skolene har enkel tilgang på naturen som læringsarena.
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid)	Skolene er forholdsvis små, og det vil kunne være lettere å rekruttere robuste fagmiljø på en større skole. Alternativet gir mulighet for å samle kompetanse på 1. - 4. og 5. - 7. trinn; dette kan ha noen fordeler. Det blir samtidig vanskeligere å dra veksler på hverandres kompetanse på tvers av alderstrinn. Det råder usikkerhet hvor attraktivt det vil være å jobbe på rene 1. - 4. skoler og 5. - 7. skoler.
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet	Det er i dag nok areal til lærerarbeidsplasser, men kontorene er ikke hensiktsmessig plassert og innbyr ikke til utstrakt samhandling. Det mangler for eksempel gode møteareal i tilknytning til lærerarbeidsplassene. Alternativet gjør at man kan spisse kompetanse og opparbeide god erfaring med aktuelle alderstrinn. Det blir allikevel en ekstra overgang for elever og ansatte å

			- samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen	sikre, med tanke på trygt og godt læringsmiljø, informasjon, kompetansedeling og samlet kompetanseheving i kommunen. Det blir lettere enn i dag å sikre rasjonell bruk av lærerressurser; Flere voksne kan i større grad samhandle om elevene på et trinn.
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	Skolene er små, og det vil være begrenset hvor store lederteam man har på hver skole. Man har færre personer og kompetanser å spille på i ledelsen enn på en større skole.
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	Fordeling på flere skoler, gjør arbeidsdagen mindre effektiv for ansatte i førstelinjetjenesten. De må bruke mer av arbeidsdagen til transport og logistikk, og forholde seg til ulike systemer og ansatte på ulike skoler. Dermed blir også tilgjengeligheten til hjelpetjenestene dårligere for skolens elever og ansatte. Begge skolene trenger opprusting av arealene til hjelpetjenesten.
Trivsel		Alternativet tilfredsstiller krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser - funksjonelle garderober og WC - universell utforming - vedlikehold 	Skolene vil trenge betydelige oppgraderinger for å ha nok plass og gode nok læringsareal etter dagens og framtidens behov. Skolene mangler egne elevgarderober. Skolene må oppgraderes for å tilfredsstille krav til universell utforming. Skolene mangler et hjerte som binder sammen funksjonene i skolen og som kan tjene som møteplass og identitetsskaper.
		Alternativet tilfredsstiller krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktlig uteareal 	Skolene har fine uteområder og nærhet til natur. Uteområdene bør ved denne løsningen spisses noe mer mot de ulike aldersgruppene; skolen som skal huse 1.-4.-trinn må for eksempel ha uteområde med leker som er tilrettelagt for aldersgruppen.
Steds-utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei,	Alternativet legger til rette for:	Alternativet kan føre til større behov for transport med buss. Dette er i utgangspunktet uheldig, og man har i

		tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	<ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk. - At det er tilrettelagt for bevegelseshemmede. 	<p>utgangspunktet ønske om at elever skal kunne gå og sykle til skolen. Avstandene er imidlertid relativt korte.</p> <p>På grunn av avstandene og oppdeling av skolene vil det antakelig bli økt frakt av barn med bil til skole og barnehage, som igjen kan gi minsket trafikksikkerhet rundt skolene.</p> <p>Harpefoss skule har gode parkeringsmuligheter og er godt tilrettelagt for skolebusser. Dette er et problem ved Midtbygda skule.</p>
		Alternativet fremmer god sentrumsutvikling	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et styrket sentrum. -mulighet for boligfortetting i området. -en mer attraktiv kommune 	<p>Skolene ligger for langt unna sentrum til å påvirke sentrumsutvikling i stor grad.</p> <p>En horisontaldeling skaper fragmentering av skoletilbudet med mye frakt av barn i forskjellige retninger. Skolene blir i mindre grad nærskoler og foreldre vil knytte vanskeligere kontakt med hver skole som igjen gir mindre stedstilhørighet.</p> <p>Kommunen blir ikke mer attraktiv for barnefamilier med denne inndelingen.</p>
		Alternativet fremmer sosial bærekraft	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet? Ung-gammel, integrering,... -å øke tilhørighet til stedet/kommunen. -å skape sosiale møteplasser 	<p>Foruten å være et viktig møtested for de i som bor i områdene, ligger skolene for langt unna sentrum til å fungere som et sosialt midtpunkt i Sør-Fron.</p> <p>En fragmentering av skoletilbudet vil vanskeligere fremme stedstilhørighet, trivsel og trygghet blant innbyggerne.</p>
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -sambruk/deling av funksjoner 	<p>Horisontaldeling av skolene vil ikke være gunstig i det lange løp. Det vil være to skoler som begge må kunne tilpasse seg en evt. elevnedgang eller oppgang og endring av innhold. Det kan føre til mange kostnader for kommunen.</p>
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur		<p>Det blir meget dyrt å ombygge og bygge til på begge skolene. Begge skolene trenger store tiltak for å bli oppgraderte til godt fungerende skolebygg. I dette tilfellet må kommunen drifte og vedlikeholde tre skolebygg. I tillegg vil kommunen trenge flere lærere enn i alternativene med 1 og 2 skoler.</p>

10.6 Alternativ 4: Grunnskolen 1. - 10. driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskule

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillende krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillende krav til: - lyd - lys - luft	Skolen har et akseptabelt fysisk miljø med tanke på lyd, lys og luft. Helt nye bygg vil likevel være bedre med tanke på inneløst klima. Det vil kunne bli forskjell i kvalitet på nybygg og restaurerte / oppgraderte deler av bygget.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillende krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena - digital infrastruktur	Skolen har god tilgang til spesialrom, idrettsanlegg og svømmehall. De generelle læringsarealene er likevel ikke fleksible, og innbyr i mindre grad til variert og elevaktiv læring. Påbygde arealer antas å ivareta dette.
		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid)	Skolen vil få et rikt og bredt fagmiljø med ansatte som vil kunne dra veksler på hverandre. Det vil være enklere å sikre god utnyttelse av lærerressurser enn i dag. Større skoler med attraktive arealer kan ha lettere for å rekruttere medarbeidere enn små skoler med mindre fagmiljø. Man kan lettere tilby bredde i språkfag og valgfag ved å utnytte den samlede undervisningskompetansen på skolen.
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet	Skolen har i dag gode lærerarbeidsplasser, med arbeidspult og møtebord på hvert teamrom. En utvidelse til 1. - 10.-skole, bør ta sikte på å videreføre lignende arbeidsmiljø også på barnetrinnet. Alternativet legger til rette for god samhandling om elever på hvert trinn, og det vil være mulig for skolen å dele elevgruppen fleksibelt etter behov.

			- samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen	
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	Alternativet innebærer et større lederteam med mer bredde i kompetanse og større mulighet for tett på-ledelse og effektiv fordeling av arbeidsoppgaver
		Alternativet fremmer samarbeid med 1. linjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	Alternativet fremmer tett samarbeid med førstelinjetjenesten, ved at hjelpetjenesten bare har en skole, en ledelse og ett personale å forholde seg til i kommunen. Det kan være lettere å bygge faglige relasjoner mellom tjenestene og sikre overganger. Alternativet kan føre til en opplevelse av mer tilstedeværelse av hjelpetjenestene på skolen.
Trivsel		Alternativet tilfredsstiller krav til godt fysisk innemiljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser - funksjonelle garderober og WC - universell utforming - vedlikehold 	Skolen har gode spesialrom, idrettsarealer og svømmehall. Anlegget har kantineareal og areal egnet for felles møteplasser og arrangement.
		Alternativet tilfredsstiller krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktlig uteareal 	Skolens uteområde må oppgraderes slik at det blir tilpasset elever i ulike aldre med ulike behov. God og effektiv arealutnyttelse er nødvendig for å sikre nok plass til fysisk aktivitet, og for å dele området inn i trygge og oversiktlige arenaer. Skolen ligger nær turområder og man kan bruke jordet på andre siden av veien til vinterlek.
Steds- utvikling		Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei 	Ungdomskolen ligger sentralt plassert ved kulturhuset og svømmehallen i sentrumsbebyggelsen i Harpefoss. Her er det allerede godt tilrettelagt med sykkel- og gangveier, bussholdeplass og trygge kryssinger av hovedvei.

		<ul style="list-style-type: none"> - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk. - At det er tilrettelagt for bevegelseshemmede. 	<p>Terrenget er forholdsvis flatt, og skoleområdet er lett tilgjengelig for bevegelseshemmede. Det er lett å komme seg hit med buss, sykkel og til fots.</p> <p>Noen av elevene vil få lengre skolevei med dette alternativet, og en konsekvens kan være at færre elever, spesielt mellomtrinnslever på Midtbygda, kan sykle til skolen.</p> <p>Den totale bussrunden blir kortere, mer oversiktlig og effektiv da alle elever skal til samme sted.</p>
	Alternativet fremmer sentrumsutvikling	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - et styrket sentrum. -mulighet for boligfortetting i området. -en mer attraktiv kommune 	<p>I sentrumsområdet ved Harpefoss ligger badeland, kulturhuset / idrettsbygget, matbutikk og noe næring.</p> <p>Skolen kan være med på å skape et attraktivt sentrum med å dele og sambruke rom og uteplasser.</p> <p>Skolen kan for eksempel inneholde bibliotek og flerbruksrom til glede for mange i kommunen og uteområder kan fungere som park og lekeplass for alle og inspirere til aktivitet og treff.</p> <p>Det er mange boliger i området og det er mulighet for videre fortetting for å skape et variert botilbud.</p> <p>Skolens plassering kan være en pådriver til et styrket og levende sentrum med private og offentlige tjenester, arbeidsplasser, boliger og mennesker.</p>
	Alternativet fremmer sosial bærekraft	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet. Ung-gammel, integrering,... -å øke tilhørighet til stedet/kommunen. -å skape sosiale møteplasser 	<p>Skolen kan ha stor påvirkning på det sosiale miljøet i Sør-Fron. Beliggenheten gir mulighet for sambruk av rom og uteplasser for forskjellige aldersgrupper i kommunen og besøkende. Gode byrom og møteplasser fremmer kontakt mellom mennesker og er viktig for det sosiale livet på stedet.</p> <p>For ungdommen kan dette gi et større tilbud til aktiviteter i og etter skoletid.</p>
	Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	<p>Alternativet legger til rette for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -Sambruk/Deling av funksjoner 	<p>Ved et eventuelt fremtidig behov for tilbygg må skolen tenke arealeffektivt for å ikke bygge mye på viktig uteareal til skolen. Det bør være en målsetting å jobbe med kompakte bygg og arealeffektivisere de eksisterende byggene.</p> <p>Ved en eventuell fremtidig elevnedgang ligger sentrumsnære lokaler praktisk til for tilrettelegging for annen bruk.</p> <p>Skole i sentrum har mange muligheter for sambruk av inne- og uterom med besøkende i sentrum.</p>

Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur		<p>Kostnadene vil kunne variere mye avhengig av hvordan man løser oppgaven og hvor mye man kommer til å endre på de eksisterende byggene på ungdomsskolen. Det bør også være en målsetting å bruke den eksisterende bygningsmassen til ungdomsskolen optimalt for å redusere de nødvendige m² å bygge.</p> <p>Fordeler ved dette alternativet er at i tillegg til ny barneskole, oppgraderes både ungdomsskolen og sentrum. Dette er investeringer som kan føre med seg mange positive ringvirkninger for kommunen, både sosialt og økonomisk, og gi en økt attraktivitet for besøkende og innbyggere. Kommunen vil kun få drift og vedlikeholdsutgifter på en skole. Kommunen vil trenge færre lærerkrefter ved en 1-10 skole i forhold til en barneskole + en ungdomsskole.</p>
----------------	--	--	--	--

10.7 Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 på Flatmoen

Grad av måloppnåelse

Høy	
Nokså høy	
Middels	
Nokså lav	
Lav	

Kategori	GM	Mål	Kjennetegn	Vurdering
Læring		Alternativet tilfredsstillter krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet tilfredsstillter krav til: - lyd - lys - luft	Ny skole vil sikre et godt innemiljø som fremmer læring. Det blir lagt til rette for gode lyd- og lysforhold, og et inneklime med luft etter dagens standard.
		Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring	Alternativet tilfredsstillter krav til: - elevarbeidsplasser - fleksibilitet - variasjon i utforming av læringsareal - tilgang til spesialrom - uteområdet som læringsarena	En ny skole vil ha læringsareal som fremmer elevaktiv læring i varierte omgivelser, i tråd med Fagfornyelsen. Elevene vil ha god tilgang til moderne spesialrom. Uteområdet blir tilrettelagt for variert lek og læring. Man planlegger areal der det vil være mulig å dele grupper fleksibelt, og som legger til rette for tilpasset opplæring og spesialundervisning innenfor et inkluderende læringsfellesskap

		Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - et rikt fagmiljø - attraktive lokaler - gode lærerarbeidsplasser - god utnyttelse av lærerressurser (antall klasser, klassestørrelser, teamsamarbeid) 	Alternativet vil gi større fagmiljø i attraktive lokaler. Man kan sikre funksjonelle lærerarbeidsplasser og lettere utnytte den samlede kompetansen i kommunen.
		Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - samhandling om skoleutvikling og planlegging av læringsarbeidet - samhandling mellom voksne i undervisningssituasjonen 	Skolen kan planlegges for profesjonsfaglig samarbeid, med funksjonelle soner for både individuelt og kollektivt arbeid. Det vil være flere voksne som kan samarbeide om læring og trivsel på hvert trinn, og slik utnytte hverandres kompetanser på en effektiv måte.
		Alternativet fremmer robuste lederteam	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - komplementære kompetanser, ferdigheter og egenskaper - tett-på-ledelse - balanse mellom drift og utvikling 	En ny 1. – 7. barneskole vil kunne ledes av et lederteam med komplementære kompetanser. Det vil være flere å fordele oppgaver og ansvar på, og enklere å prioritere tid til å være tett på de ansatte og drive pedagogisk ledelse. Situasjonen på ungdomsskolen vil være den samme, med en forholdsvis liten ledergruppe.
		Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)	Alternativet legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> - systematisk og effektivt samarbeid med tanke på egnede arealer og logistikk 	Det vil være lettere for førstelinjetjenesten å være tilstedet og tett på dersom det blir færre skoler enn i dag. En ny skole kan planlegges med funksjonelle rom med egnet plassering; både diskret og lett tilgjengelig for ansatte, elever og foreldre.
Trivsel		Alternativet tilfredsstiller krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.l. §9a og Arbeidsmiljøloven)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - nok areal - trivselsfremmende miljø (material, farger osv.) - møteplasser - funksjonelle garderobes og WC - universell utforming - vedlikehold 	En ny skole vil bli bygd etter dagens standarder når det gjelder universell utforming, og ha arealer som er inkluderende. Den vil kunne bygges for fremtiden, med møteplasser og attraktive arealer som fremmer trivsel. Arealet skal være i tråd med lov og forskrift.
		Alternativet tilfredsstiller krav til et godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.l. §9a)	Alternativet ivaretar behov for: <ul style="list-style-type: none"> - varierte uteområder som tar hensyn til elevers ulike alder, interesser, funksjons- og ferdighetsnivå - stimulerende uteområder som oppfordrer barn og 	Uteområdet på en ny skole skal være variert og ta hensyn til elevenes ulike alder, funksjons- og ferdighetsnivå, samt klima. Området skal være oversiktlig og trygt, og samtidig oppfordre til rik og variert aktivitet.

		unge til å holde seg i aktivitet, og utfordre egne grenser. - trygt og oversiktig uteareal	
Steds- utvikling	Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet	Alternativet legger til rette for: - at elevene kan gå og sykle til skolen - trygg skolevei - enkel adkomst for bil, buss og sykkel. -at lokaliseringen forhindrer unødvendig bilbruk. - At det er tilrettelagt for bevegelseshemmede.	Flatmoen ligger 300-500 m fra Sør-Fron kommunehus. Tomten ligger sentralt plassert i kommunen. Det er mange boliger i området og det er mange barn som kan gå og sykle til skolen. Det er et mål at så mange som mulig skal kunne gå eller sykle til den nye skolen, og det må tilrettelegges for trygg skolevei. Parkeringsareal og bilvei må ikke komme i konflikt med fremkommeligheten og sikkerheten for myke trafikanter. Det må tilrettelegges for buss ned til Flatmoen. For bevegelseshemmede kan det bli vanskelig å komme seg hit uten bil. Skoleområdet i seg selv vil bli godt tilrettelagt for universell utforming.
	Alternativet fremmer god sentrumsutvikling	Alternativet legger til rette for: - et styrket sentrum. -mulighet for bolig-fortetting i området. -en mer attraktiv kommune	Det er mange boliger i området og det er mulighet for fortetting. Dette er gunstig p.g.a. kort avstand til skole for mange barn i tillegg til gangavstand til sentrumsbebyggelsen rundt kommunehuset. Flatmoen: (fargen er valgt ut fra dette alternativet) Skolen vil ha en gunstig plassering for idrettsanlegget. De kan dele garderobes, gymsal og evt. andre rom ved aktiviteter utenfor skoletid og idrettsarrangementer. Skolen vil ikke være en del av sentrumskjernen og heller ikke godt synlig fra sentrum. Høydeforskjellen mellom sentrum og Flatmoen gjør avstanden større. og stimulerer ikke til å la bilen stå. Det vil bli en utfordring å la Flatmoen og sentrum styrke hverandre. sentrumsforming ved kommunehuset: Om det er mulig å plassere skolen nærmere kommunehuset, vil skolen kunne være en pådriver til et styrket og levende sentrum med private og offentlige tjenester, arbeidsplasser, boliger og mennesker som kan gå i gangavstander mellom sentrumsfunksjonene.
	Alternativet fremmer sosial bærekraft	Alternativet legger til rette for: -å knytte bånd mellom forskjellige grupperinger i samfunnet. Ung-gammel, integrering,... -å øke tilhørighet til stedet/kommunen.	Flatmoen: Skolen vil kunne ha positiv påvirkning til idrettslag og stimulere til fysisk aktivitet etter skoletid. Bygget vil gi et stort løft til idrettsplassen med sambruk av garderobes, turnsal osv. Det kan være en fin arena for sportslige og sosiale møter. Sentrumsforming ved kommunehuset: Om det er mulig å plassere skolen nærmere sentrumsformingen

			-å skape sosiale møteplasser	rundt kommunehuset, vil skolen kunne ha stor påvirkning på det sosiale miljøet i Sør-Fron. Beliggenheten gir mulighet for sambruk av rom og uteplasser for forskjellige aldre i kommunen og besøkende. Gode byrom og møteplasser fremmer kontakt mellom mennesker og er viktig for det sosiale livet på stedet.
		Alternativet fremmer fremtidig tilpasningsdyktighet	Alternativet legger til rette for: - et fleksibelt bygg/plassering ved en evt videre elevnedgang eller økning. -sambruk/deling av funksjoner	Ved et eventuelt fremtidig behov for tilbygg har Flatmoen mange muligheter for tilbygg. Ved en eventuell fremtidig elevnedgang ligger sentrumsnære lokaler mer praktisk til for tilrettelegging for annen bruk enn på Flatmoen. Sambruk Flatmoen: Skolen vil kunne dele garderobesal og eventuelt andre rom med idrettsanlegget og med foreninger. Om skolen plasseres nærmere sentrumsdannelsen rundt kommunehuset har den mange muligheter for sambruk av både inne- og uterom med besøkende i sentrum.
Økonomi		Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur		Det koster mye å bygge en ny skole, men alternativet er gunstig med tanke på drift og vedlikehold, og en investering i et nytt bygg kan gi kommunen et skoleanlegg for fremtidige generasjoner. Om det bygges på Flatmoen vil det komme en del ekstra kostnader med tanke på forbedring av dagens infrastruktur. Kommunen vil fortsatt måtte drifte og vedlikeholde to skolebygg, barneskolen og ungdomsskolen. I tillegg vil de trenge flere lærerkrefter ved de to skolene enn ved en 1-10 skole.

11 Økonomiske vurderinger

- **Byggekostnadene** er gjort på bruttoarealer; areal inklusive yttervegger, boder, tekniske rom og så videre. Prisen angir komplett kostnadsramme, det vil si byggekostnad, prosjektering, byggeledelse, merverdiavgift, forventede tillegg og usikkerheter. Kostnadene er basert på erfaringstall for skolebygg i Norge, som er hentet fra Norsk prisbok. Dette er veiledende priser og vil kunne variere fra prosjekt til prosjekt. Et viktig premiss for vurderingene, er at eksisterende bygg skal oppgraderes og ombygges til forventet standard for framtidrettede skoleanlegg.
- **Kostnader til utendørs oppgraderinger** er ikke inkludert i denne prisen. Det er en antydning av pris for disse kostnadene i kalkylen i vedlegg C.
- **Årskostnadene FDV (Forvaltning, drift og vedlikehold) og investering/prosjektkostnader** er gjort på bruttoarealer. Kostnadene inneholder årlige forvaltningskostnader, drifts- og vedlikeholdskostnader, utviklings- og utskiftingskostnader, forsyningskostnader, renholdskostnader, i tillegg til årlige investerings- og prosjektkostnader.
- **Årskostnader lønnsutgifter** er basert på dagens lønnsutgifter til skolens ansatte (undervisnings-personale, ledelse, assistenter, merkantil).

Tabellen under viser komplett kostnadsramme for nybygg og rehabilitering for hvert av de seks alternativene. Dette er veiledende priser og vil kunne variere avhengig av hvordan man løser oppgaven, prosjektets kompleksitet, uforutsette kostnader og byggepriser. Se *Vedlegg C: Kalkyle*, for utfyllende informasjon om økonomiske beregninger, og *Vedlegg A: Arealoversikt og kapasitetsberegning*.

Alternativ	Komplett kostnadsramme byggekostnader
Alternativ 0: Dagens organisering videreføres	180 mill.
Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule	155 mill.
Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule	147 mill.
Alternativ 3: 1. - 4. samles på Harpefoss, 5. - 7. på Midtbygda	164 mill.
Alternativ 4: Grunnskolen 1. - 10. trinn driftes samlet	118 mill.
Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 trinn på Flatmoen	163 mill.

Tabell Byggekostnader

Tabellen under viser totale årskostnader for skole i alle alternativene.

Alternativ	Sum årskostnader FDV + årskostnader, investering/ prosjektkostnader	Sum Årsverkskostnad lønnsutgifter	Sum Årskostnader Total
Alternativ 0: Dagens organisering videreføres	17 570 421	31 353 101	kr 48 923 522
Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule	14 395 862	27 922 678	kr 42 318 540
Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule	13 975 977	28 000 419	kr 41 976 396
Alternativ 3: 1. - 4. samles på Harpefoss, 5. - 7. på Midtbygda	16 515 564	29 103 033	kr 45 618 597
Alternativ 4: Grunnskolen 1. - 10. trinn driftes samlet	11 447 569	23 442 177	kr 34 889 746
Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 trinn på Flatmoen	14 546 873	27 961 548	kr 42 508 421

Tabell årskostnader

12 Oppsummering

Alternativ 0: Dagens organisering videreføres uendret med to barneskoler og en ungdomsskole

Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule

Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule

Alternativ 3: 1. - 4. samles på Harpefoss, 5. - 7. på Midtbygda

Alternativ 4: Grunnskolen 1.-10. trinn driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskule

Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 på Flatmoen

12.1 Samlet evaluering av alternativene

Kategori	Mål	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5
Læring	Alternativet tilfredsstillere krav til godt fysisk miljø som fremmer læring (Jf. oppl.i. §9a og Arbeidsmiljøloven)						
	Alternativet har læringsareal som fremmer tilpasset og elevaktiv læring						
	Alternativet fremmer rekruttering av lovpålagt kompetanse						
	Alternativet fremmer profesjonsfaglige fellesskap						
	Alternativet fremmer robuste lederteam						
	Alternativet fremmer samarbeid med førstelinjetjenesten (PPT, skolehelsetjenesten, BVT m.fl.)						
Trivsel	Alternativet tilfredsstillere krav til godt fysisk innemiljø som fremmer trivsel (Jf. oppl.i. §9a og Arbeidsmiljøloven)						
	Alternativet tilfredsstillere krav til godt fysisk utemiljø som fremmer trivsel. (Jf. oppl.i. §9a)						
Steds- utvikling	Alternativet ivaretar behovet for en trygg skolevei, tilrettelagt infrastruktur og god tilgjengelighet						
	Alternativet fremmer god sentrumsutvikling						
	Alternativet fremmer sosial bærekraft						
	Alternativet fremmer fremtidig tilpassingsdyktighet						
Økonomi	Alternativet er kostnadseffektivt med tanke på byggekostnader, driftsutgifter og nødvendig infrastruktur						

12.2 Alternativ 0: Dagens organisering videreføres uendret med to barneskoler og en ungdomsskole

Nåværende skolestruktur anses som lite bærekraftig for fremtidig skoledrift i Sør-Fron. Dette er basert på byggetekniske forhold ved barneskolene, som for eksempel byggenes alder, upraktiske planløsninger og koblinger av bygg, uegnede bygningsvolum å bygge videre på og til dels mangelfulle arealer (garderobe, spesialrom, universell utforming etc.). Minst like viktig er den menneskelige ressursen, læreren og profesjonsfellesskapet. Vi mener det vil bli en utfordring å rekruttere nye lærerkrefter til små fagmiljø, som er viktig også for Sør-Fron de kommende årene. Ved en eventuell videre elevnedgang vil det bli mange små klasser og et lite elevmiljø. Det vurderes som lite økonomisk hensiktsmessig å oppgradere og bygge ut på begge skolene. Kostnadene til drift og vedlikehold vil bli store.

12.3 Alternativ 1: All barneskoledrift samles på Harpefoss skule

Harpefoss skule har en lite arealeffektiv bygningsmasse, bygget i flere byggetrinn og det er vanskelig å orientere seg i byggene.

Det vil kreve omfattende modernisering dersom en skal få et funksjonelt og fremtidsrettet skolebygg.

Spesielt det gamle skolebygget og gymbygget er upraktiske; rommene er for små og lite arealeffektive, og dårlig tilpasset universell utforming. Skolen mangler et "hjerter" med hovedinngang og enkel kobling til de forskjellige funksjonene i bygget.

For å få til dette, i tillegg til en sunn bygningsmasse med gode rom og en funksjonell planløsning, mener vi at man bør rive en god del av de eksisterende byggene, og nærmest bygge 'en ny' skole. Uteområdet har god kvalitet og kapasitet. En sammenslåing av barneskolene vil styrke profesjonsfellesskapet og fagmiljøet, og det vil være positivt for det tverrfaglige samarbeidet. Dette alternativet ville være positivt for samarbeidet mellom barnehage og skole. Hvorvidt alternativet vil gjøre skolen attraktiv nok for å fremme rekruttering, er mer usikkert. Fagmiljøet i ungdomsskolen vil ikke styrkes ved dette alternativet.

Skolen ligger ikke sentralt i forhold til hvor folk bor i Sør-Fron og ligger heller ikke ved hovedaksen; Kongsveien, som passerer forbi Lia, Hundorp og Harpefoss. Det er mange barn som får lang skolevei og må komme med buss. Plasseringen ligger for langt unna et sentrum og folketette områder til å ha en positiv påvirkning til god stedsutvikling.

For å tilfredsstille dagens og fremtidens krav til skoleanlegg, vil det kreve uforholdsmessig store økonomiske investeringer på et område som ikke vil ha nok positive ringvirkninger til videre utvikling av kommunen. Kommunen vil måtte drifte og vedlikeholde to skolebygg, barneskolen og ungdomsskolen.

12.4 Alternativ 2: All barneskoledrift samles på Midtbygda skule

Bygningsmassen på Midtbygda skule er bygd og utviklet trinnvis. Dette har ført til en kompleks bygningsmasse med mange nivåforskjeller. Det vil kreve omfattende modernisering dersom en skal få et funksjonelt og fremtidsrettet skolebygg.

Det er lange avstander mellom funksjoner og vanskelig å orientere seg. Skolen har en lite arealeffektiv bygningsmasse. Kravet om universell utforming er vanskelig å innfri. Skolen mangler et "hjerter" med hovedinngang og enkel kobling til de forskjellige funksjonene i bygget. For å få til dette, i tillegg til en sunn bygningsmasse med gode rom og en funksjonell planløsning, mener vi at man bør rive en god del av de eksisterende byggene og bygge et nytt volum som øker kvalitetene til de resterende byggene og uteområdene. Uteområdet har god kvalitet, men er i minste laget ved en sammenslåing. En sammenslåing av barneskolene vil styrke profesjonsfellesskapet og fagmiljøet, og det vil være positivt for det tverrfaglige samarbeidet. Hvorvidt alternativet vil gjøre skolen attraktiv nok for å fremme rekruttering, er mer usikkert. Fagmiljøet i ungdomsskolen vil ikke styrkes ved dette alternativet.

For å tilfredsstille dagens og fremtidens krav til skoleanlegg, vil det kreve uforholdsmessig store økonomiske investeringer på en tomt som er lite fleksibel ved en eventuell økning av elevtall. Tomten ligger inneklemt i et landbruksområde. Et skolebygg på Midtbygda vil ha svært begrenset innvirkning på en god stedsutvikling av kommunen. Kommunen vil måtte drifte og vedlikeholde to skolebygg; barneskolen og ungdomsskolen.

12.5 Alternativ 3: 1 – 4 på Harpefoss skule, 5 – 7 på Midtbygda skule

Byggteknisk vil det være de samme utfordringene i dette alternativet som ved alternativ 0 – 2: Byggene er lite funksjonelle og arealeffektive, og innbyr i liten grad til variert og elevaktiv læring. Løsningen kan være positiv i forhold til spesialisering av lærere, for eksempel i begynneropplæring i lesing, og gunstig med tanke på samarbeid med barnehagen. Det kan være en utfordring å dekke inn nødvendig fagkompetanse relatert til kompetansekravene for lærere, og krevende å rekruttere nye lærerkrefter til små fagmiljø som dette. Rekruttering av nyansatte blir viktig også for Sør-Fron fremover. Det vurderes som lite økonomisk hensiktsmessig å oppgradere begge barneskolene til fremtidsrettede skoler. Kommunen vil ha tre skoler å drifte og vedlikeholde i fremtiden.

Det vil bli mye bringing og henting av barn til to skoler, og mange småsøsken vil bli 'splittet' ved denne inndelingen. Skolefunksjonene blir fragmentert, mindre fleksible for oppgang og nedgang i elevtall og tilfører lite til en god stedsutvikling. Det blir dyrt å drifte begge skolene.

12.6 Alternativ 4: Grunnskolen 1. – 10. trinn driftes samlet i området ved Sør-Fron ungdomsskole

Sør-Fron ungdomsskole ligger sentralt plassert i sentrumsbebyggelsen i Harpefoss tettsted. Den har fordeler av å ligge like ved badeland og kulturhuset.

Det er godt tilrettelagt for myke trafikanter med gang- og sykkelveier, trygge krysninger av vei og busstopp og ligger godt tilgjengelig ved aksene (Kongsvegen) mellom Harpefoss – Hundorp – Lia og Frya. Den ligger i et forholdsvis flatt område som er gunstig med tanke på tilgjengelighet for gående og syklende.

Skolen har god tilgang til spesialrom, idrettsareal, kulturfunksjoner og samlingssteder for elevene. Disse funksjonene har kapasitet til økt elevtall og kan sambrukes med barneskolen. Skolen virker tilsynelatende i god stand, har oversiktlige bygg og funksjoner og er tilrettelagt for bevegelseshemmede. Funksjonene er spredt over to bygg, og man bør vurdere om byggene kan knyttes tettere sammen dersom alternativet blir valgt. Uteområdet har stort potensiale, og bør utnyttes mer med tanke på variasjon og attraktivitet for elevene.

En samlet 1. - 10. skole vil bety både større fagmiljø og skoleledelse som kan drive skoleutvikling i et profesjonelt læringsfellesskap. Det vil være lettere å tilby bredde i valgfag, nå kompetansekrav og sikre fremtidig rekruttering enn det vil være for mindre skoler. Dette vurderes som svært viktig for ungdomstrinnet. Samarbeidet med førstelinjetjenesten blir mer effektivt, og tilgjengeligheten større.

Alternativet fører til at elevene går hele grunnskoleløpet på samme skole. Dette kan ha både fordeler og ulemper for elevene, og man må, både fysisk og organisatorisk, legge til rette for at elevene skal oppleve gode overganger mellom hovedtrinnene. Gevinsten av å investere i nybygg og rehabilitering vurderes som hensiktsmessig i dette alternativet, med tanke på samlet kompetanse, rekruttering, fremtidsrettet bygg, drift og vedlikehold. Ungdomsskolen vil med dette også få finere lokaler som kan virke stimulerende for ungdommen i kommunen.

Plasseringen skårer veldig bra på stedsutvikling. En samlet 1. - 10. skole vil kunne øke attraktiviteten til sentrum i Harpefoss betraktelig. God sentrumsutvikling er viktig for trivsel, trygghet, bosetting og næringsutvikling. Skole og sentrum vil kunne dele funksjoner som for eksempel bibliotek, møterom, allrom, park / lekeplass, etc. Skolebygget kan gi kvaliteter til gateløp og plasser og gjøre sentrum mer inviterende. Det gir mulighet for et sentrum med mer liv og attraktive møteplasser for ung og gammel i Sør-Fron. I tillegg er det muligheter for fortetting av forskjellige boligformer i området.

Å tilrettelegge for en 1. - 10. skole vil også være en forholdsvis stor økonomisk investering. Det bør være en målsetting å bruke den eksisterende bygningsmassen optimalt slik at man kan redusere nødvendig areal til nybygg. I dette alternativet vil også ungdomsskolen kunne få et stort løft og bli et mer attraktivt og stimulerende sted for ungdomsskoleelevene i tillegg til at området rundt kulturhuset og svømmehallen vil kunne få en betydelig oppgradering. Dette er investeringer som kan føre med seg mange positive ringvirkninger for kommunen, både sosialt og økonomisk, og gi en økt attraktivitet for besøkende og innbyggere. Kommunen vil kun få drift og vedlikeholdsutgifter på én skole og den samlede lærerkapasiteten vil være mindre enn ved å ha flere skolebygg.

12.7 Alternativ 5: Det bygges en ny barneskole 1-7 på Flatmoen

Ny barneskole utformes i tråd med standarder for fremtidens skolebygg. Hensynet til fleksibilitet, elastisitet og varierte læringsareal vil ivaretas. Det vil være ulike soner for elevaktiv læring, god tilgang til spesialrom og god digital infrastruktur. Skolen kan rigges med tanke på profesjonsfaglig fellesskap, der samhandling og skoleutvikling har gode fysiske rammer. Fagmiljøet blir likevel ikke større enn i alternativ 1 og 2, og alternativet fører ikke til større fagmiljø på ungdomsskolen. Tverrfaglig samarbeid blir enklere enn ved dagens struktur.

Økonomisk er alternativet gunstig med tanke på drift og vedlikehold, og en investering i nytt bygg kan gi kommunen et skoleanlegg for fremtidige generasjoner. Kommunen vil fortsatt måtte drifte og vedlikeholde to skolebygg, barneskolen og ungdomsskolen. Det antas at ny skole vil være attraktiv for fremtidige arbeidssøkere og for eventuell tilflytting av barnefamilier.

Flatmoen: Flatmoen ligger 200-500 m fra kommunehuset og ligger sentralt plassert i kommunen. En plassering på Flatmoen kan gi et stort løft til idrettsplassen med sambruk av garderobes, turnsal, kantine, etc. Det kan være en fin arena for sportslige og sosiale møter. Men det er en ulempe at bygget ikke blir liggende godt synlig fra sentrum og akkurat for langt unna for naturlig gangavstand for mange. I tillegg til vedlagt kostnadsberegning, tilfaller det også en del utgifter ved tilrettelegging av ny eller forbedret infrastruktur fra sentrum og ned til Flatmoen.

Ved sentrumsdannelsen rundt kommunehuset: Om det er mulig å plassere skolen nærmere kommunehuset og sentrumsdannelsen rundt denne, kan skolen bli en pådriver til et styrket og levende sentrum med private og offentlige tjenester, arbeidsplasser, boliger og mennesker som kan gå i gangavstander mellom sentrumsfunksjonene.

Beliggenheten gir mulighet for sambruk av rom som for eksempel bibliotek, møterom, gymsal og uteplasser. Gode byrom og møteplasser fremmer kontakt mellom mennesker og er viktig for det sosiale livet på stedet. Det er en stor økonomisk investering for kommunen å bygge et nytt skolebygg. Det blir viktig å se hvordan dette bygget kan være til glede og stolthet for så mange som mulig i Sør-Fron. De positive ringvirkningene kan være store om bygget plasseres på en godt utvalgt tomt.

Sør-Fron kan trenge et sentrum med mer identitet, med hyggelige plasser og møtesteder tilpasset gående. Sentrumsdannelsen ved kommunehuset har et potensiale til stor kvalitetsøkning om skolen vil bli lagt i tilknytning til denne. Dette kan være en god grobunn for å skape et attraktivt møtested sentralt i kommunen. Å gjøre skolebygget synlig fra sentrum og ferdselsårer kan skape stolthet og gi følelsen av et felles eierskap for innbyggerne i kommunen.

13 Anbefaling

Med utgangspunkt i lover og forskrifter, forskning, innspill fra brukere og interessenter, tettstedsutvikling, skolefaglige og økonomiske vurderinger har WSP og RIK arkitekter utredet mulig fremtidig skolestruktur for Sør-Fron kommune.

På bakgrunn av kommunens mål og intensjoner om en skolestruktur som hensyntar elevtall, fremmer læring, trivsel og bolyst innenfor økonomisk forsvarlige rammer, anbefaler WSP og RIK arkitekter følgende:

Fødselstall og befolkningsframskriving fra SSB sannsynliggjør at elevtallet blir redusert med ca 100 elever i skolene i Sør-Fron de neste ti årene. Det vil være behov for mindre areal til skole. Flere eldre skoler vil være stadig mer kostbare å drifte, og en struktur med færre skoler kan føre til en nødvendig reduksjon i drifts- og vedlikeholdsutgifter i Sør-Fron kommune. Bygningsmassen på dagens barneskoler er lite arealeffektiv, og vil kreve uforholdsmessig store investeringer for å møte fremtidens standard med tanke på varierte, pedagogisk funksjonelle, digitale og teknologiske, inkluderende og fleksible læringsareal.

Videre reduksjon i elevtall vil føre til færre lærere på hver skole, og det kan bli krevende å nå kravene til kompetanse i alle fag. En skolestruktur med færre skoler enn i dag, kan gi større og mer attraktive fagmiljø. God læring og trivsel avhenger mest av alt av kvaliteten på det profesjonelle fagfellesskapet i Sør-Fron kommune de neste årene.

Etter analyse og vurdering av de seks alternativene, peker to alternativ seg ut i forhold til en videre utredning:

- Alternativ 4: 1 – 10 skole lokalisert ved dagens ungdomsskole.
- Alternativ 5: Ny barneskole ved sammenslåing av Midtbygda skule og Harpefoss skule, men med annen lokasjon enn Flatmoen.

De to alternativene vil begge gi kommunen en mer effektiv skoledrift enn i dagens struktur. De ivaretar best behovet for rekruttering og robuste fagmiljø som vil gi elevene en skole med gode kvaliteter. En ny barneskole vurderes svært positivt på kriteriene for fremtidsrettet skole med høy grad av læring og trivsel. Flatmoen vurderes imidlertid ikke som den mest hensiktsmessige lokasjon med tanke på stedsutvikling. Dersom Sør-Fron kommune skal investere i en ny felles barneskole, bør man sikre større merverdi i forhold til stedsutvikling enn lokalisering på Flatmoen vil gi.

Vi registrerer svært lite motstand mot sammenslåing av skoler, blant de ansatte og elever i brukerprosessene. Sammenslåing av skoler med ulike kulturer kan likevel være krevende organisatoriske endringer, som uansett vil kreve involverende ledelse og transparente prosesser.

Skoleeier anbefales å utrede de to alternativene videre i en mulighetsstudie. I en slik studie bør man;

- vurdere alternative lokasjoner for en mulig ny felles barneskole i nærhet til sentrumsbebyggelsen ved kommunehuset.
- utrede ulike alternativ for arealutvidelse og funksjonelle løsninger for en samlet 1. - 10. skole ved dagens ungdomsskole, og
- gjøre sikrere økonomiske analyser av mer konkrete løsningsforslag.

